

**Lesnická
a dřevařská
fakulta**

**Připravila: Lud'ka Hlásková
Tvarování materiálů na bázi dřeva**

Ohýbání a lamelování masivního dřeva

**Mendelova
univerzita
v Brně**

Účel a způsoby tváření dřeva

- Ve výrobě nábytku se dřevo a materiály na bázi dřeva tvarují za účelem získání dílců i celých výrobků požadované konstrukce, tvaru, funkce a vlastností.
- Tohoto se dosahuje těmito technologiemi:
  - ohýbáním,
  - lamelováním.
  - lisováním.

Výběr a příprava materiálu

- Pro ohýbání jsou doporučována dřeva, která mají dlouhá vlákna, rovnoměrnou šířku letokruhu a malé rozdíly ve vlastnostech jarního a letního dřeva, popř. dominantní výskyt jarního nebo letního dřeva v rámci letokruhu.
- Dalším důležitým požadavkem je malá rozdílnost jednotlivých mechanických vlastností důležitých pro ohýbání
- Nejméně vhodná jsou pro ohýbání dřeva jehličnatá a dřeva dřevin rostoucích v extrémních vegetačních podmínkách.
- Za nejvhodnější se považují tvrdé listnaté dřeviny

Požadavky na ohýbaný materiál

- odklon dřevních vláken, v rovině ohybu je to max. do 4 %, v boční rovině je max. do 10 %
- kolmost řezů u čel
- hladkost opracování dílce
- bez plísně, hniloby, nepravé jádro je možno akceptovat jen tehdy, nezasahuje-li do 1/3 povrchu
- zahnědlý a zapařený materiál je možné použít za předpokladu, že bude použita barevná povrchová úprava, či moření
- bez dřeně, trhlin

Požadavky na ohýbaný materiál

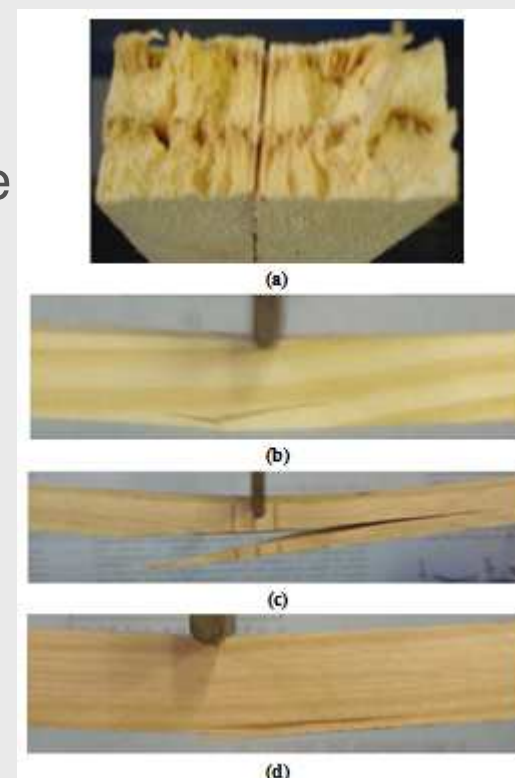
- Svalovitost
- suky zarostlé do průměru 5 mm
- nemělo být použito dřevo z blízkosti dřeně, ani rychle či pomalu rostoucí dřevo
- vlhkost v rozsahu 28 – 32 %, do bodu nasycení dřev. vláken, bez vody volné, která je jako kapalina nestlačitelná a zvyšovalo by se riziko tvorby trhlin

Ohýbání

- je technologická metoda založená na plastifikaci dřeva a schopnosti udržet získaný tvar po vysušení. Využívá se především při výrobě sedacího nábytku.
- Účelem ohýbání je dát rovnému dílci požadovaný zakřivený tvar a zajistit jeho tvarovou stabilitu.
- Z technologického pohledu je ohýbání definován jako postup, při němž dochází k vytvoření ohybu.
- Ohýbáním se nejčastěji tvarují hranolovité dílce, zřídka také dílce plošného charakteru.

Teorie ohybu – volný ohyb neplastifikovaného dřeva

- Při ohýbání jsou nuceny vlákna nacházející se na vnější straně ohybu prodlužovat a vlákna na vnitřní straně ohybu stlačovat, avšak pouze do určité meze
- Neplastifikované dřevo není schopno prodlužování či zkracování vláken v dostatečné míře, příp. odpovídajícího posunu elementu po sobě bez porušení celistvosti hranolku.
- Dřevo je typické při zatížení dlouho neznatelným deformačním projevem, až dojde náhle k porušení celistvosti.

Volný ohyb plastifikovaného dřeva

- Plastifikací se neutrální osa částečně posune z poloviny asi do dvou třetin tloušťky hranolku ve prospěch tlakové strany
- Modul pružnosti v tlaku podél vláken je více snížen než modul pružnosti v tahu podél vláken, čímž je dosaženo posunu neutrální osy k vnější straně ohybu
- Důvod posunu neutrální osy spočívá v rozdílném působení vlhkosti na snížení pevnosti a pružnosti dřeva při jednotlivých způsobech namáhání.

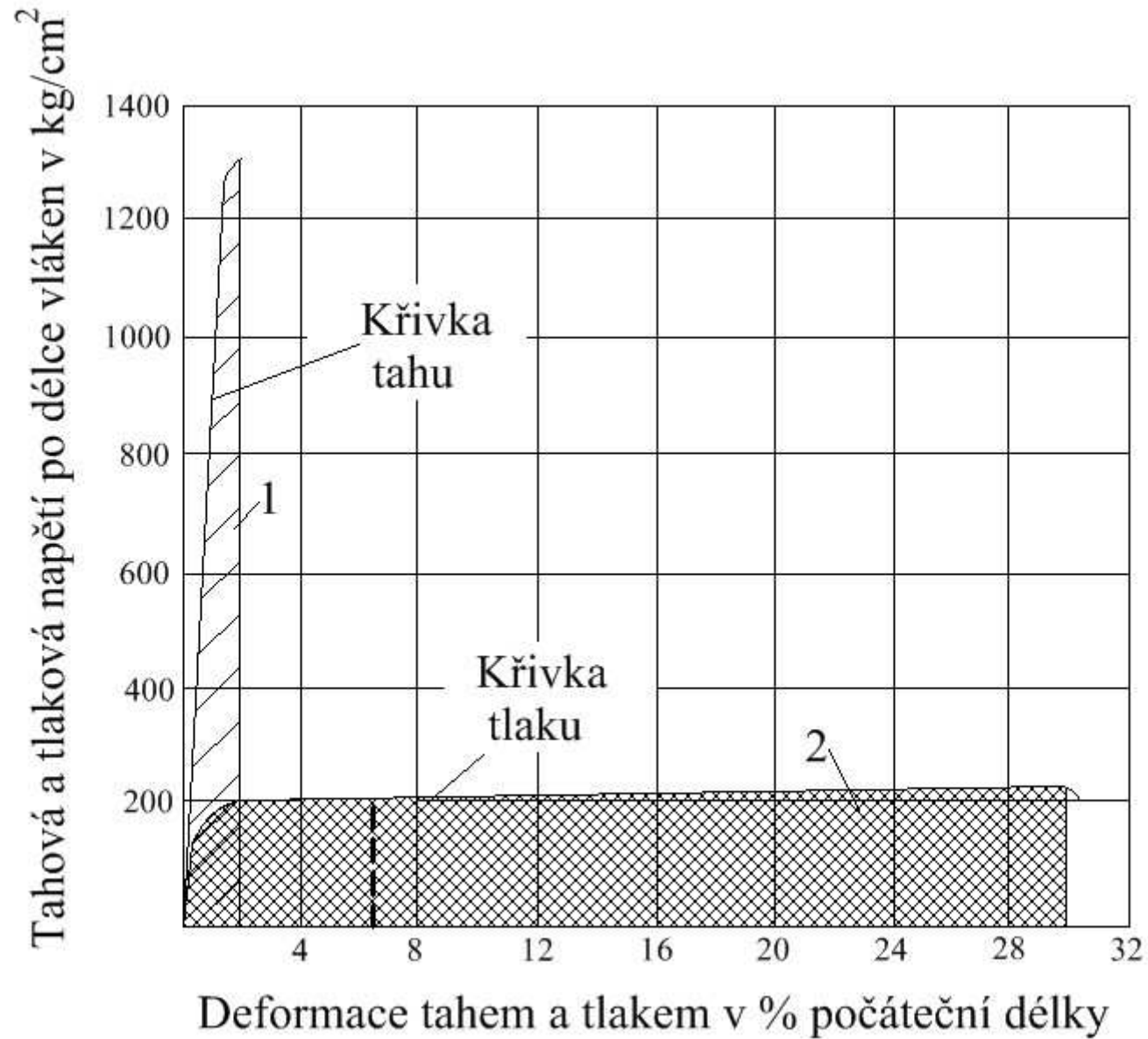

Ohyb s pásnicí

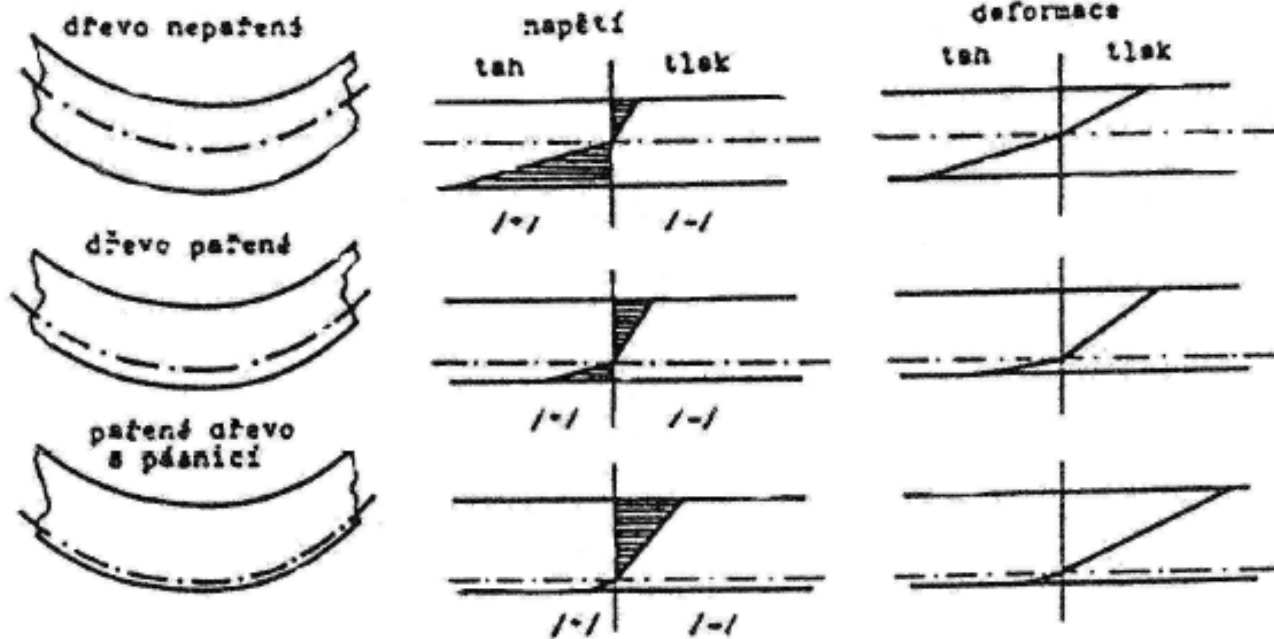
- Pásnice je ocelový pás opatřený na konci pevnými zarážkami, které nedovolí prodlužování vrstev a následné praskání hranolku.
- Modul pružnosti u oceli je asi 20x vyšší než u dřeva. Klíčovým prvkem jsou koncové zarážky, které vytváří čelní tlak a nedovolí prodloužení dřevních vláken.
- Tlakové straně se může odlehčit posunem zarážky o max. 2 %, tj. o mez tahové deformace dřeva podél vláken v plastifikovaném stavu

Podstata ohýbání

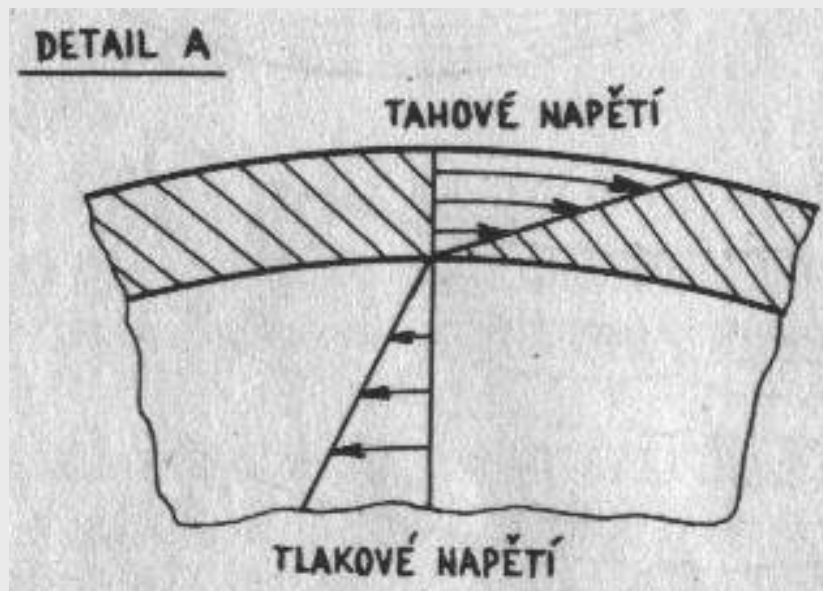
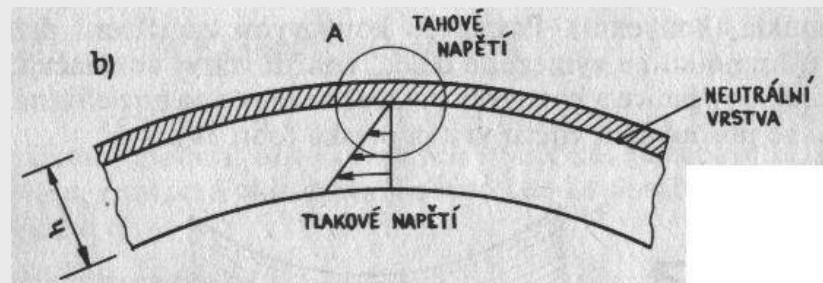
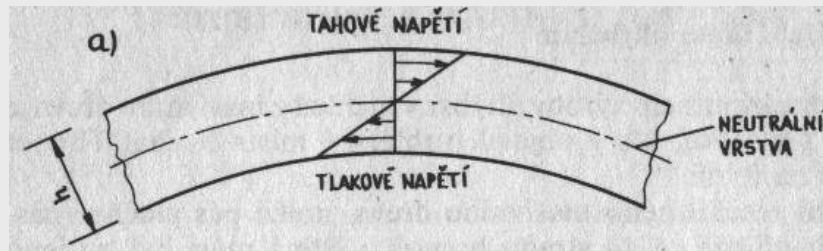
- Prodloužení materiálu je pouze 1,5 – 2 % v plastikovaném stavu. Deformace v tlaku, tzn. zkrácení dřevních vláken může být až 30 % v plastikovaném stavu.
- Z toho plyne že dřevo musí zákonitě prasknou nejdříve v tahové zóně, protože v této části je menší prostor pro deformaci. Použitím pásnice a tím posunutím neutrální osy přinutíme těleso aby se celé deformovalo v tlaku, tahovou část přebírá ocelový plech
- Změkčením (plastifikací) se stane dřevo tvárnějším, tzn. že se mírně zvětší jeho protažitelnost a zvětší se i jeho stlačitelnost na tlakové straně.

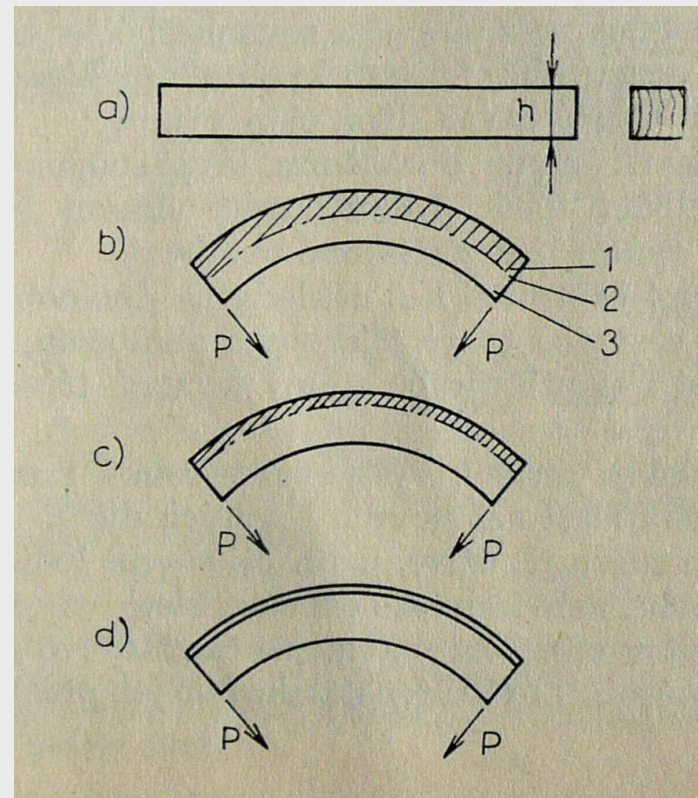
Diagram napětí a deformací tahem a tlakem u pařeného buku

Napětí a deformace při ohýbání dřeva

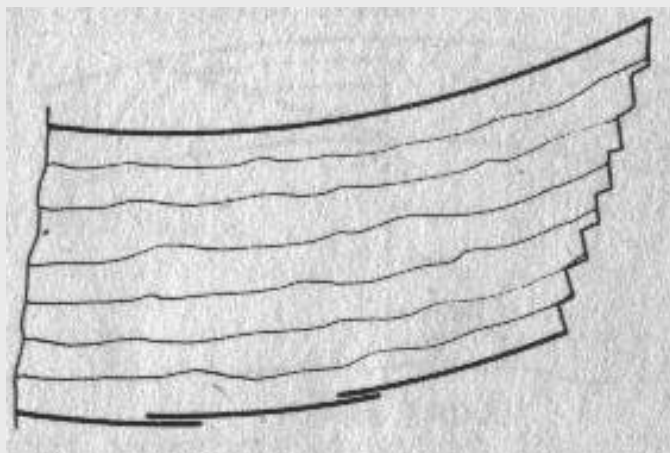
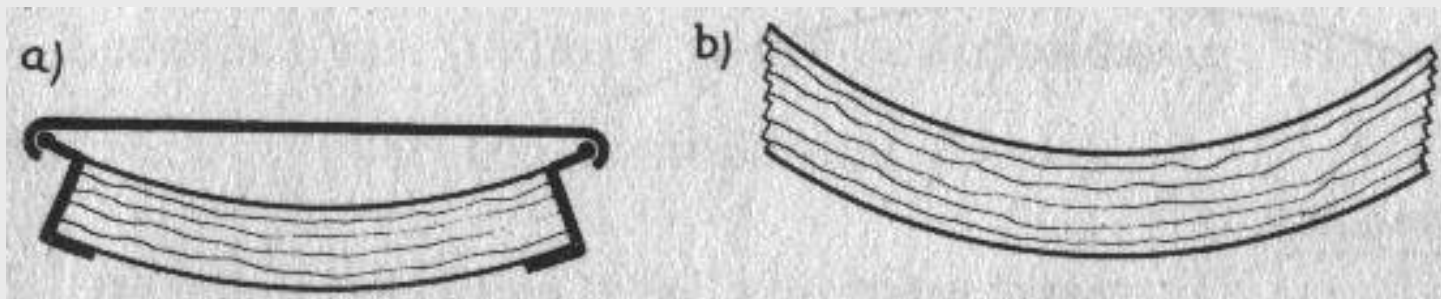
- Namáhání dřeva při ohýbání
  - a – bez použití pásnice
  - b – s použitím pásnice

Posuv neutrální vrstvy při ohýbání
 a) hranolek, b) nepařený hranolek, c) pařený hranolek, d) pařený hranolek s pásnicí.

- **Ohýbání dřeva s pásnicí a bez pásnice**

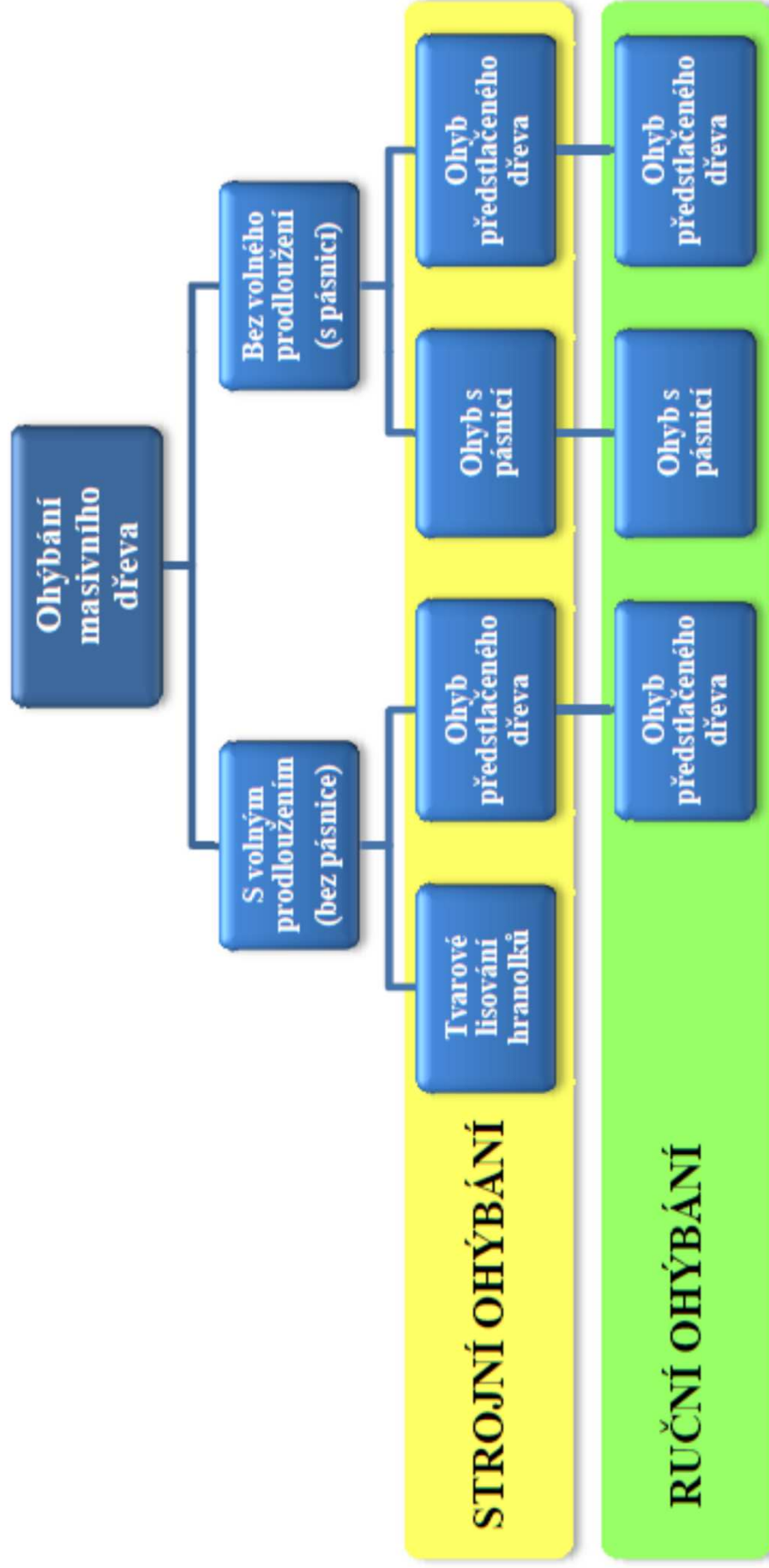
a – pásnice s koncovými zarážkami drží vnější vrstvy hranolku ve vymezené délce, vnitřní vrstvy jsou stlačeny

b – výsledek ohýbání hranolku bez pásnice a koncových zarážek, dřevo se trhá a vnější vrstvy se otvírají

Metody ohýbání

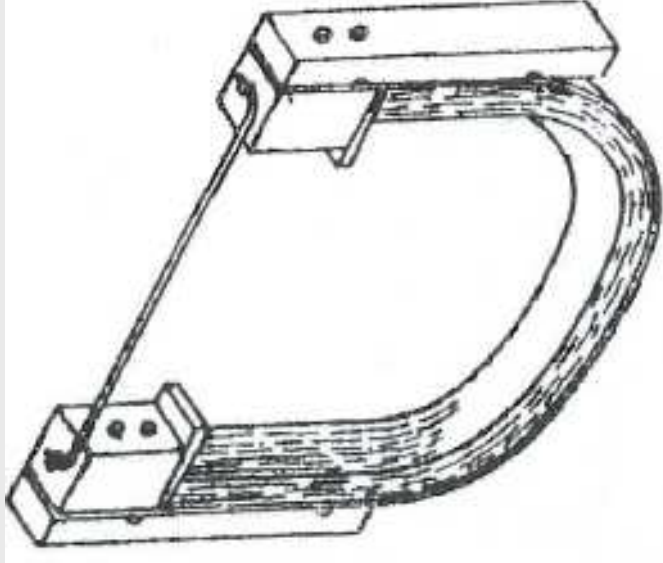
- Metoda ohýbání se volí podle požadovaného tvaru ohybu, kvality ohýbání a druhu plastifikace. Metody ohýbání lze zařadit do následujících skupin.
- **a) Ohýbání podle formy – ruční nebo strojní podle přesně daného tvaru, přičemž volné prodloužení vrstev namáhaných na tah je možné.**
- **b) Ohýbání podle formy s pásnicí – ruční nebo strojní, přičemž volné prodloužení vrstev namáhaných na tah není možné.**

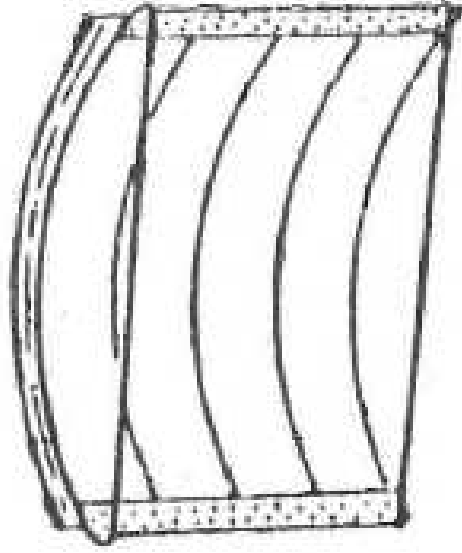

Pomůcky k ohýbání

- **Formy (šablony) – při ohýbání dřeva se nazývají tvárnice.**
- **Tvárnice může být** konstruována jako tvarový prvek, na který se hranolek přitlačí, popř. se na něj navíjí nebo jako lisovací desky (matrice a patrice) obvykle s vysokofrekvenčním ohřevem.
- Jsou to formy, na které se navíjí nebo přes které se ohýbá napařený hranolek.
- Po ukončení ohýbacího cyklu se poloha tvaru musí zajistit zajišťovací tyčí.

Ohnutý dílec uzavřený zajišťovací tyčí

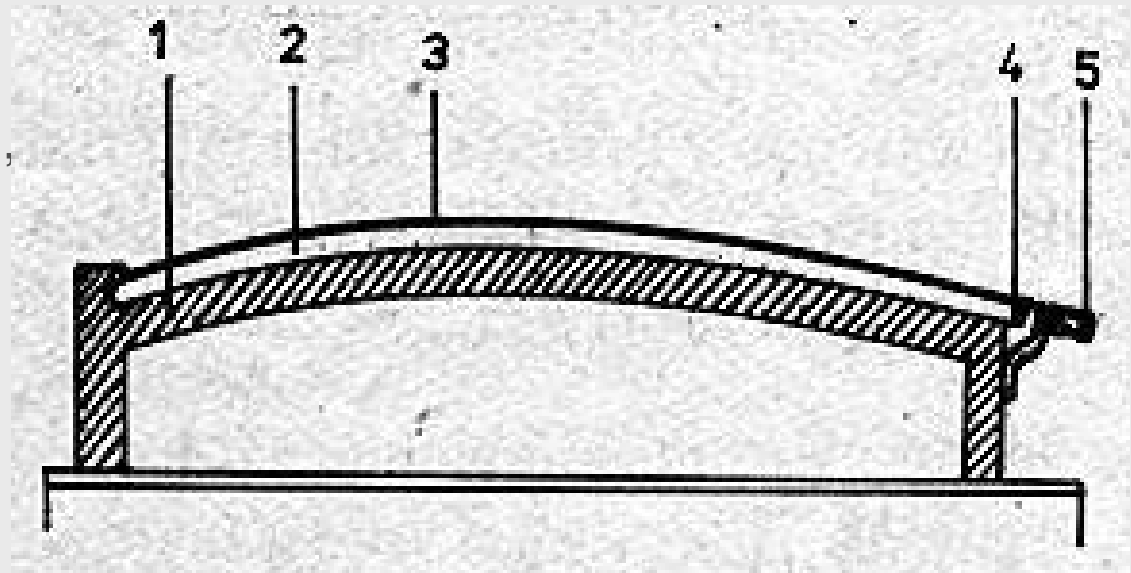
Široké pásnice k ohýbání několika kusů najednou

Pomůcky k ohýbání

- **Pásnice** – jedná se o ocelový pás, který se napíná na vnější stranu ohybu.
- nejčastěji o tl. 0,75 – 0,8 mm
- Pro výrobu pásnic jsou nejvýhodnější mosazné plochy. Nejčastěji se používají plechy ocelové
- Jestliže nejsou pásnice vyrobeny z nekorozivního materiálu, vkládá se mezi pásnici a hranolek vložka
- Při ohýbání s použitím pásnice se nejprve plastifikovaný hranolek vloží do pásnice a poté je natvarován podle tvaru tvárnice

Přípravek na ohýbání

- 1 – tvarovaný stůl přípravku,
- 2 – ohýbaný dílec,
- 3 – pásnice,
- 4 - zarážka,
- 5 – mechanické upínání

Pomůcky k ohýbání

- **Svorky a spony** – používají se k dočasné fixaci vytvořeného ohybu
- **Spony** – vyrobené jsou buď z ocelové kulatiny nebo pásoviny, zaklesne se za konce pásnic, takže podrží ohnutý tvar
- **Ztužidla – svěrky** – přidrží konce hranolků k tvárnici
- Stabilizace hranolku se provádí v zafixovaném stavu. Při ohýbání v tvarovém lisu s vysokofrekvenčním ohřevem probíhá stabilizace po vytvoření ohybu v uzavřeném lisu, dočasnou fixaci zajišťují lisovací desky.
- Při ohýbání dřeva předlisovaného rovnoběžně s vlákny není nutná dočasná ale trvalá fixace. Trvalá fixace se provádí připevněním na stabilní podklad

Způsoby ohýbání – ruční ohýbání

- tato práce je fyzicky velmi náročná, což je způsobeno jednak charakterem materiálu a jednak podmínkami
- Kromě fyzické zdatnosti vyžaduje ruční ohýbání značnou zručnost a zkušenost, bez které se pracovník neobejde
- V ruce se dají ohnout lišty do tloušťky cca. 2 cm, silnější pak se ohýbají pomocí truhlářských svěrek, popruhů atp., nebo pomocí válcové strojní ohýbačky. Strojem se nejlépe dosáhne pravidelné kružnice.

Ruční ohýbaní

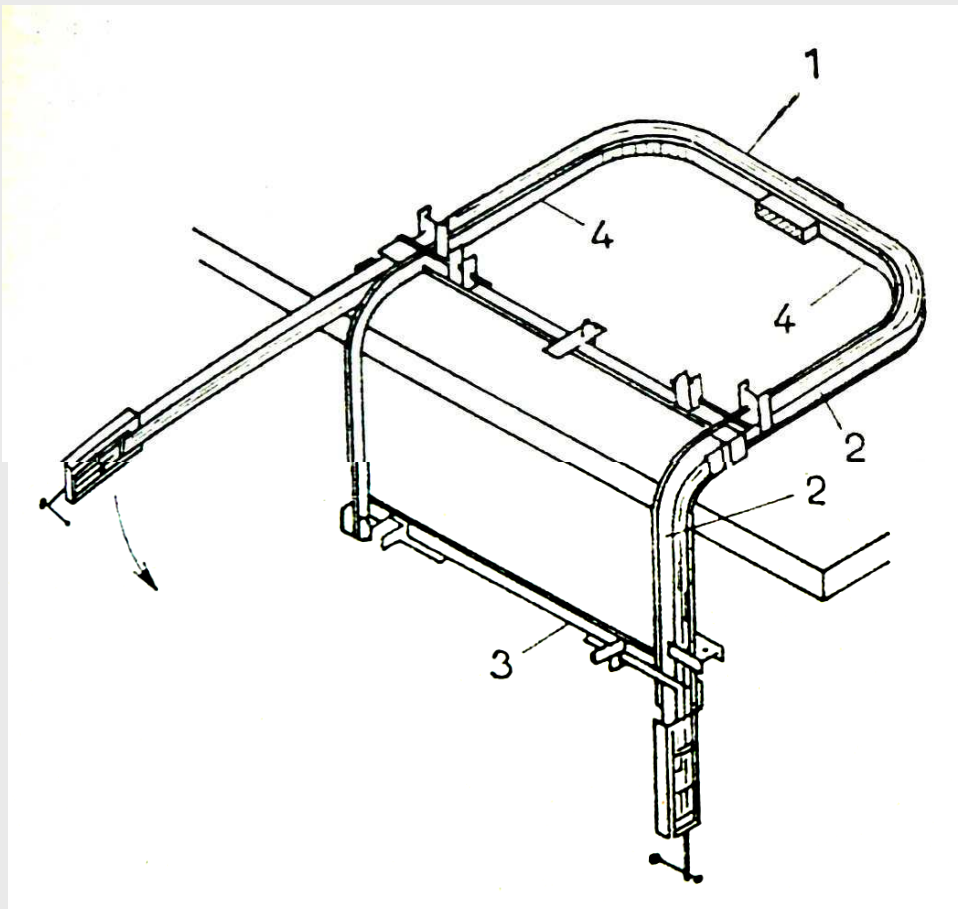

Tvárnice s pásnicí při výrobě židle č.14

Přípravek pro vícenásobné ruční ohyby

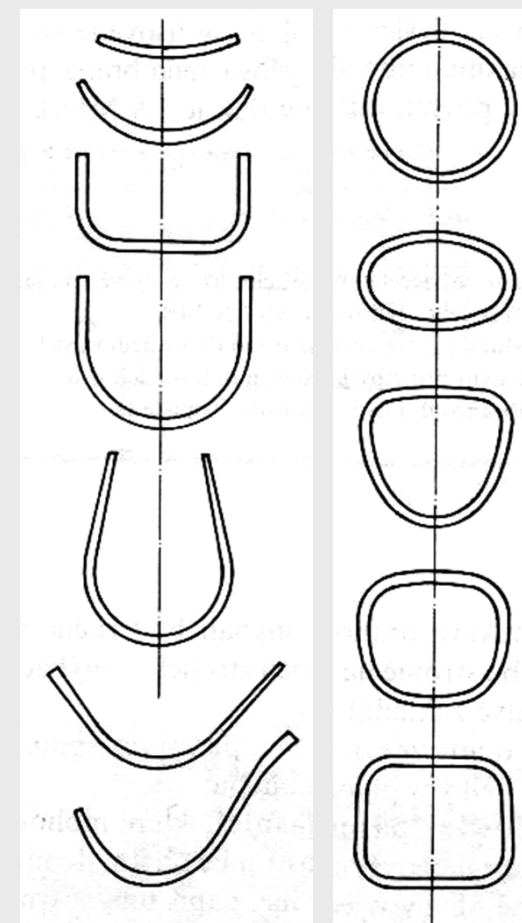
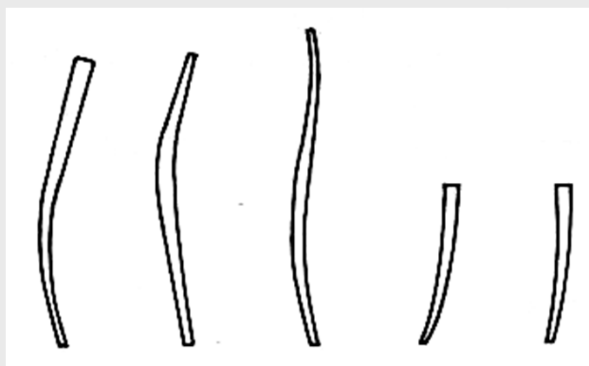
- 1- pařený hranolek,
- 2- pásnice,
- 3- nastavitelný šířkový příčník,
- 4- ocelová tvárnice

Způsoby ohýbání – strojní ohýbání

- odstraňuje namáhavou práci, zvyšuje produktivitu práce a snižuje zmetkovitost.
- Nevyžaduje tak značné zkušenosti a vědomosti jako ohýbání ruční.
- Na strojích je možno ohýbat hranolky s pásnicí nebo bez pásnice.
- Otevřené ohyby (různé tvary i excentrické) se vyrábí na ramenových ohýbačkách či v tvarových lisech, uzavřené ohyby na navíjecích ohýbačkách.
- Strojní ohýbání se provádí na tzv. zakružovačkách, které slouží k předtvarování, konečné dotvarování se provede ručně připevněním k pevnému podkladu

Strojní ohýbání - přehled

- Ohýbačky bez pásnice (velké poloměry ohybu)
- Ohýbačky s pásnicí
  - **Ramenové:** saně, hokejky, luby a trnože židlí, loketníky křesel
  - **Pákové:** nohy židlí
  - **Kolenové:** násady lopat, dužniny sudů
  - **Navíjecí:** držadla holi, sedadlové rámy, kruhové výztuže, trnože židlí.

Strojní ohýbání

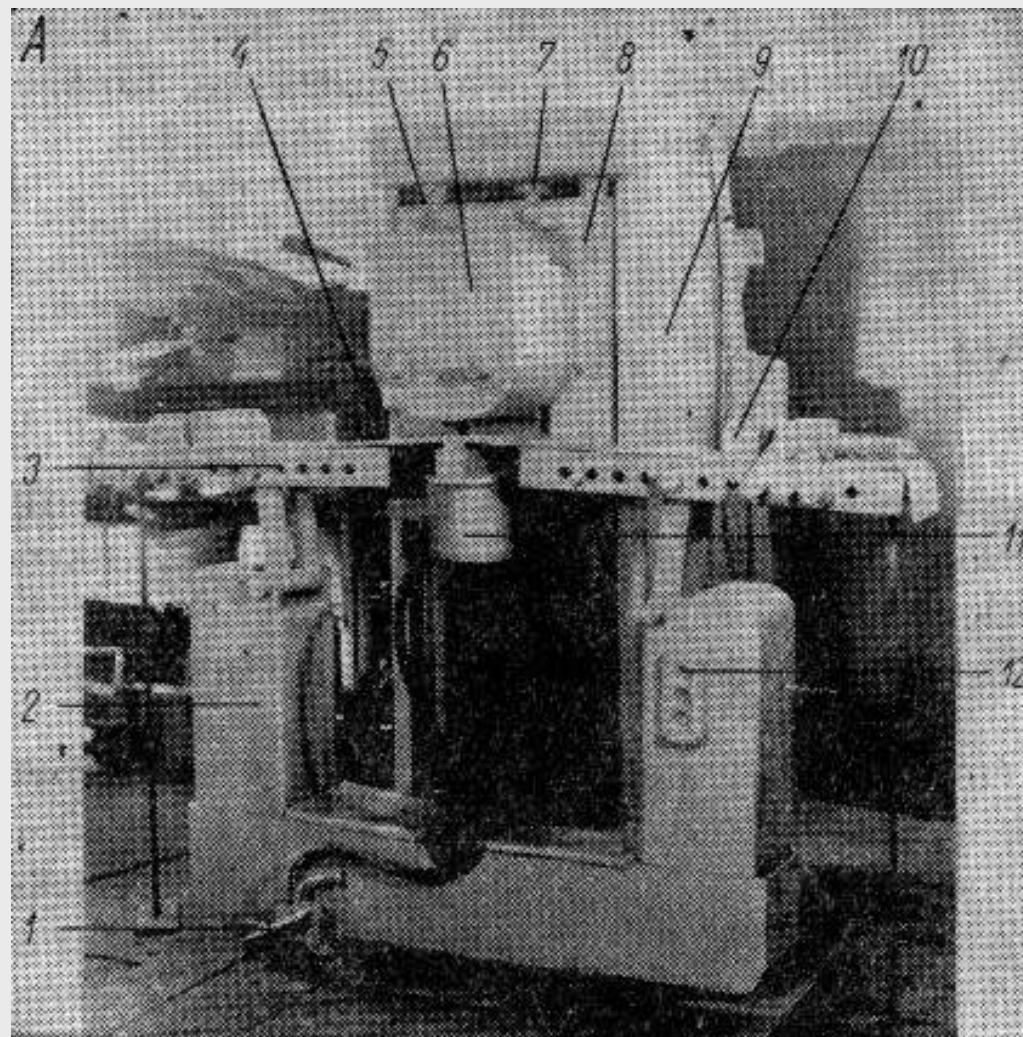
Ramenová ohýbačka s pásnicí

- Přitlačení plastifikovaného dílce s pásnicí na tvarovanou tvárnici
- Provádění otevřených asymetrických ohybů, zpravidla na otevřené sedadlové rámy, výztuhy a trnože.
- Na stroji lze ohýbat několik hranolků najednou, aby byla využita pracovní šířka stroje.
- Zajištění pásnice sponami
- Vyjmutí dílce s pásnicí

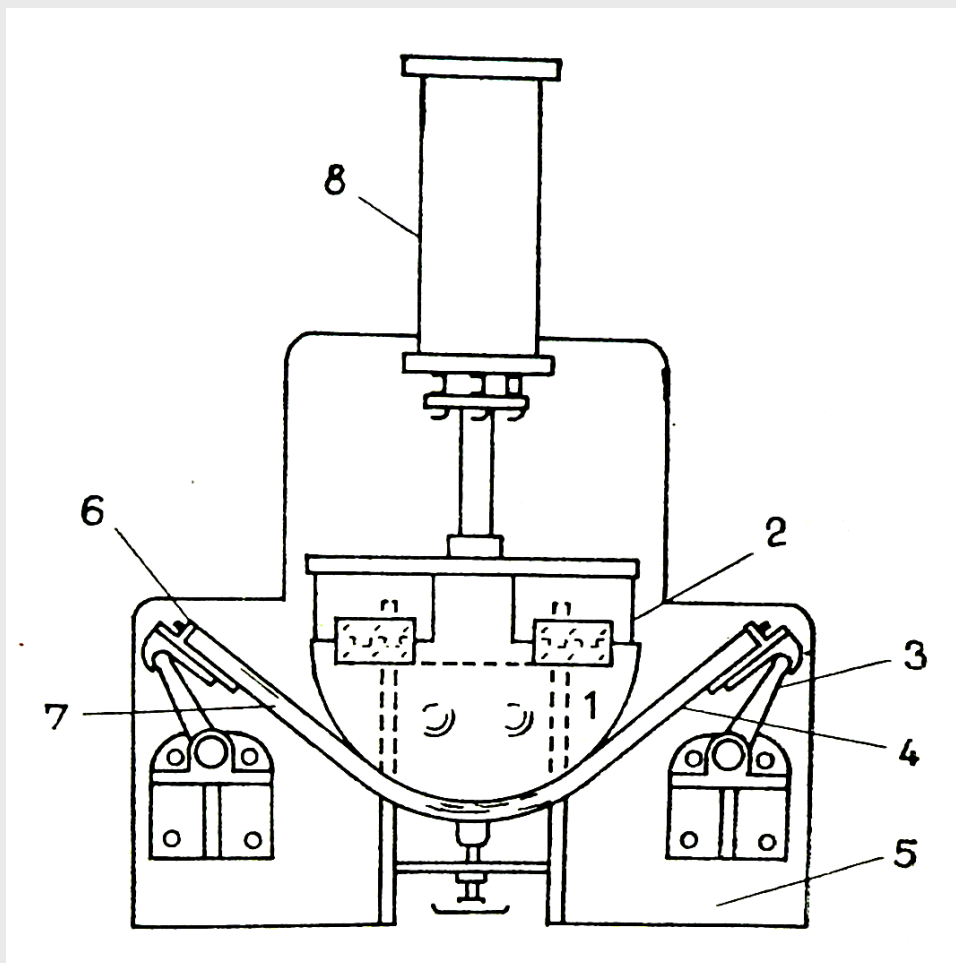

Ohýbačka ramenová s pásnicí

- 1 – nožní ovládací šoupátko
- 2 – nosníky
- 3 – ohýbací ramena
- 4 – pásnice
- 5 – vodící sloupy
- 6 – ohýbací tvárnice
- 7 – poháněcí šroub
- 8 – upínací deska
- 9 – stojan
- 10 – opěrka
- 11 – vzduchový válec
- 12 – tlačítko

Ramenová ohýbačka

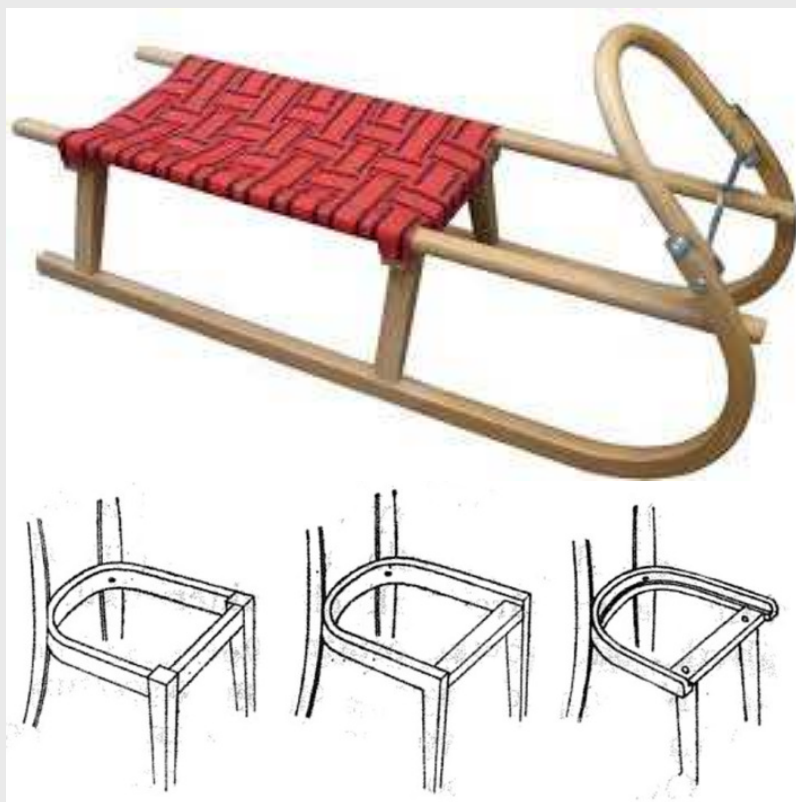

- 1 - tvárnice
- 2 - závěs tvárnice
- 3 - kovové rameno
- 4 - pásnice
- 5 - stacionární lože stroje
- 6 - koncová zarážka
- 7 - ohýbaný hranolek
- 8 - hydraulický válec

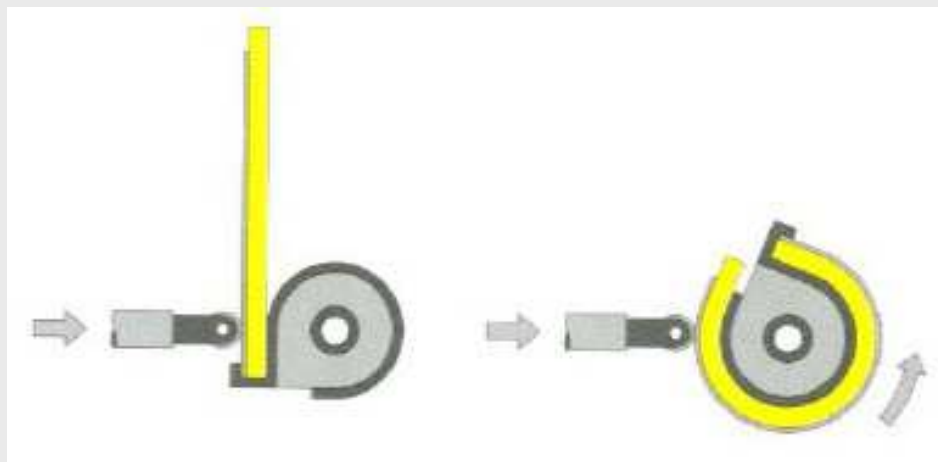
Ramenová ohýbačka - použití

- Otevřené ohyby sedáků, opěráků a nožních spojů
- Lze ohýbat více dílců najednou v široké pásnici

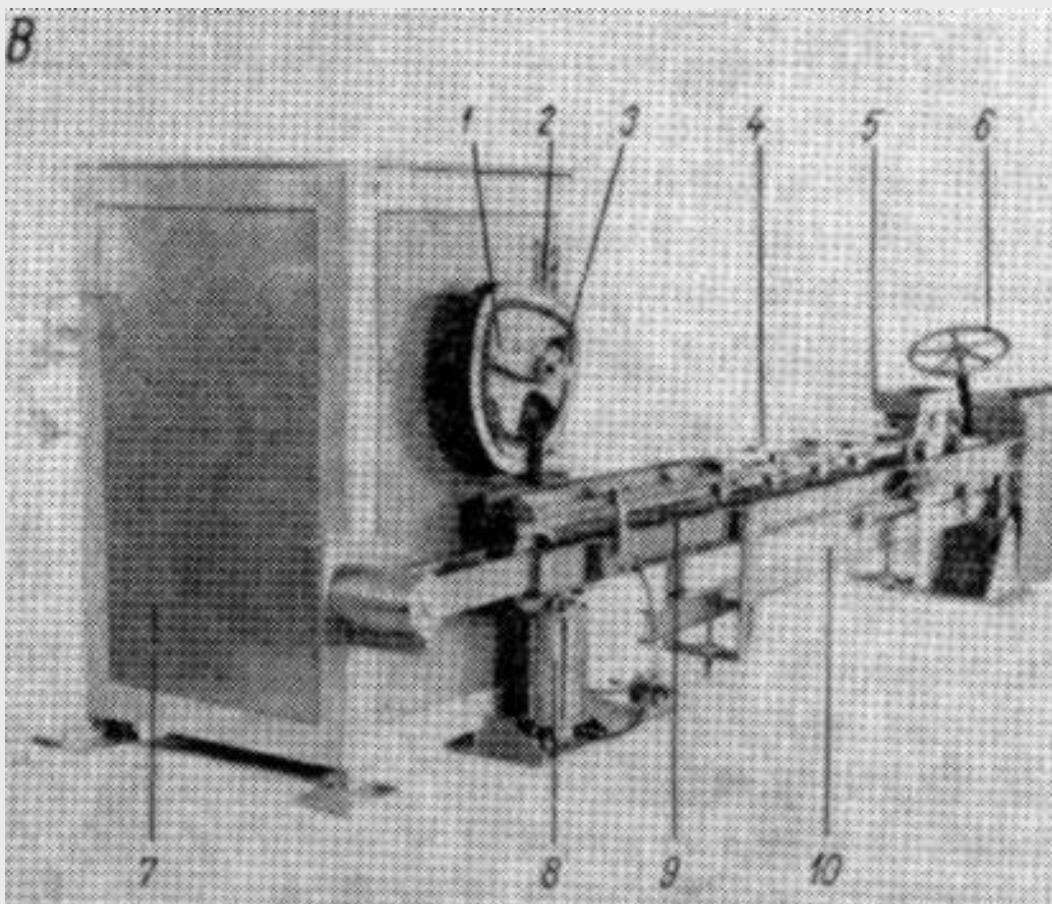
Navíjecí stroj

- Stroj je určen pro provádění uzavřených ohybů, zpravidla sedadlových rámců, výztuží a trnoží různých tvarů.
- Upnutí tvárnice s pásnicí na poháněné vřeteno
- Vložení konce plastifikovaného dílce mezi tvárnici a pásnici
- Druhý konec je dotlačen zarážkou
- Ohýbání probíhá otáčením tvárnice – navíjení dílce
- Při překrytí konců o 20-40° je dílce vyjmut i s tvárnicí

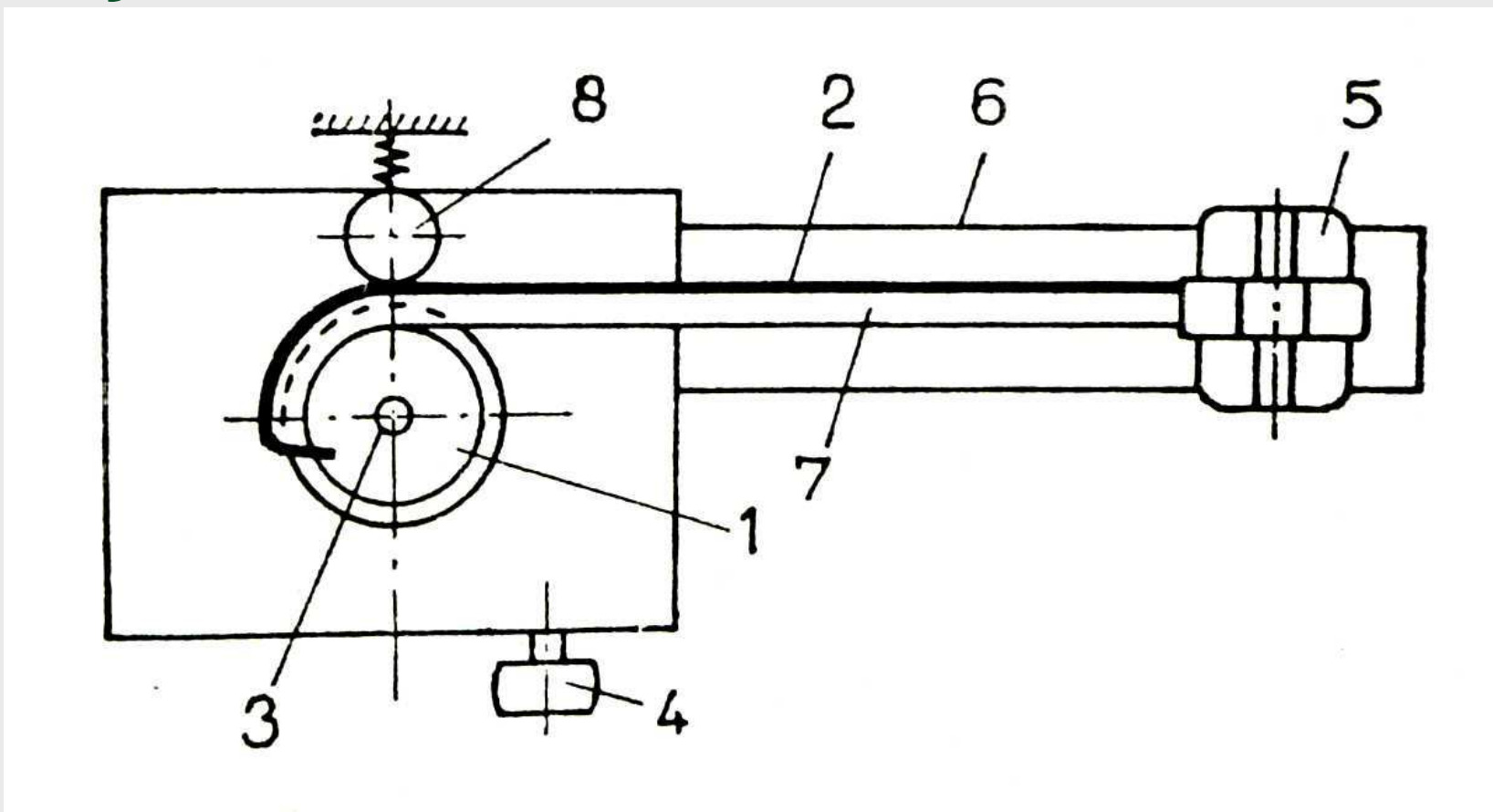

Ohýbačka s otočnou tvárnicí

- 1 – tvárnice
- 2 – tlačítka
- 3 – upínka
- 4 – upínací otočné patky
- 5 – posouvací vozík
- 6 – upínací šroub
- 7 – stojan
- 8 – vzduchový válec přitlačného zařízení
- 9 – ohýbací vozík
- 10 – šikmá skluznice

Ohýbací stroj k vytvoření uzavřených ohybů

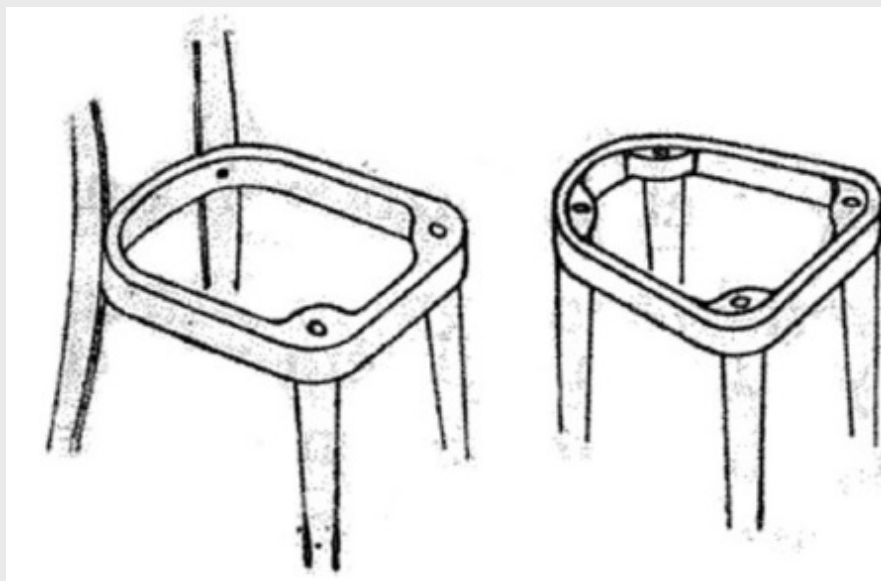
1- tvárnice, 2- pásnice, 3- hřídel, 4- redukční soukolí,
5 - vozík, 6- saně vozíku, 7- ohýbaný hranolek, 8- přítlačný váleček.

Ohýbačka s otočnou tvárnici

- Po skončení ohýbání se stroj zastaví
- Ohnuté sedadlo i s pásnicí se svěrkou připevní k tvárnici, která se po vypuštění vzduchu z přítlačného zařízení i s ohybem ze stroje vyjme.
- Tlačítkem pro chod zpět se unášecí kotouč otočí do základní polohy a pracovní cyklus se může opakovat.
- Pro ohýbání překližkových lamel a skořepin se současně době používají zpravidla lisy s různě tvarovanými deskami.

Navíjecí stroj - použití

- Uzavřené ohyby sedáků, kruhových trnoží
- Potřeba velkého počtu tvárnic

Sušení ohybů (tvarová stabilizace)

- Sušení ohybů na tvárnících se provádí za účelem odstranění přebytečné vlhkosti a tvarové stabilizace ohybů.
- Časy pro stabilizaci ohybů nemohou být stanoveny jednoznačně, protože stabilizace závisí na řadě činitelů
- Proto je nejvhodnější stanovit dobu sušení pro každou součástku zvlášť po provedení zkoušky

Klimatizace ohybů

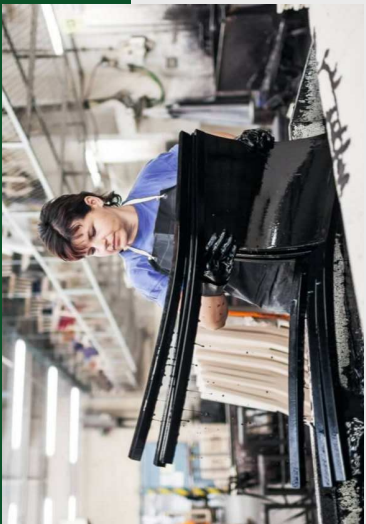
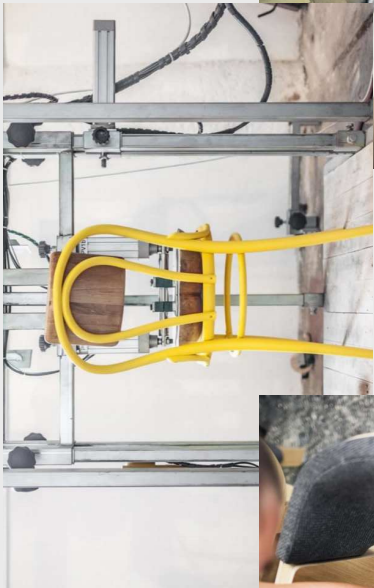
- Ohyby se klimatizují v dílenských podmínkách, tj. při teplotě 18 až 25 °C, relativní vlhkosti 43 až 46 ° a po dobu 14 až 28 dnů.
- Složité ohyby se při dosoušení a při klimatizaci zabezpečují proti deformacím. Přeložené konce součástí se upnou do železných spon a vkládají do dosušovacích prostorů.
- Jednoduché ohyby (nohy) se proti deformacím nezabezpečují. Ukládají se a dosoušejí v proloženém stavu a zpracovávají se po uplynutí 30 dnů.
- Operace ohýbání dílců, stabilizace ohybů, vysušení a klimatizace ohybů vytvářejí základní předpoklad pro kvalitu dalších operací a kvalitu hotových výrobků.

Opracování ohnutých dílců

- Po sušení a následné klimatizaci je potřeba jednotlivé dílce opracovat, čímž dostanou požadovaný rozměr a tvar, vytvoří se konstrukční spoje a připraví se povrch pro aplikaci nátěrové hmoty.
- Nejrozšířenějším způsobem opracování je frézování
- Poté následuje krácení na přesnou délku
- Při dalším opracování se vytváří konstrukční spoje, frézováním pro dlaby, vrtáním pro kolíky a otvory pro výplet, také se vytváří čepy
- Po získání základního tvaru se musí dílec brousit na pásových bruskách brusným papírem zrnitostí 150.

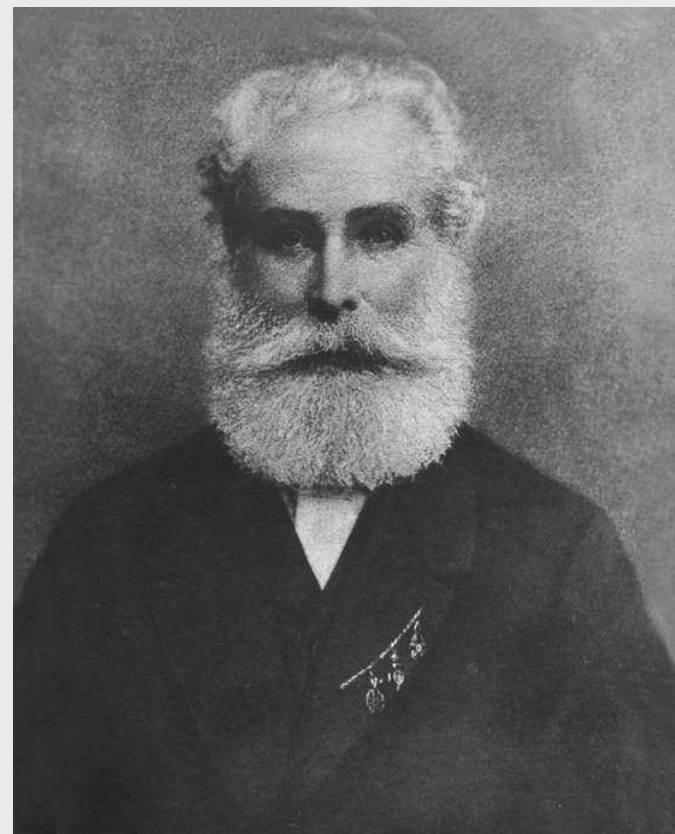
Ohýbání – výhody / nevýhody

- + Široká škála funkčních dřevěných ohýbaných dílců
- + Beztrísková technologie s minimálním odpadem
- + Zachování příznivých mechanických vlastností
- + Rozvoj průmyslové výroby sedacího nábytku
- Energetická náročnost plastifikace
- Náročnost na technické vybavení
- Nehomogenost dřeva - zmetkovitost

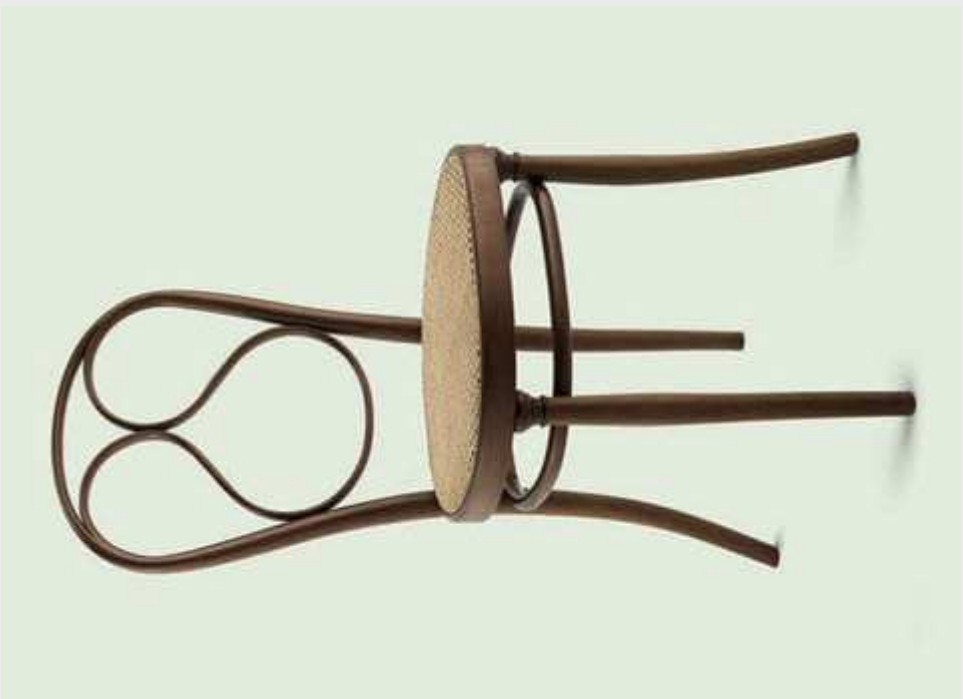

Michael Thonet

- Německý rodák M. Thonet založil svou firmu ve Vídni v roce 1849.
- Brzký úspěch mu umožnily jeho stále dokonalejší židle – vyráběl je totiž odlišným způsobem než jeho konkurenti.
- Inspiroval se umem starověkých Egyptanů a začal s **ohýbáním dřeva** – svazky dřeva povařil v tekutém lihu a poté je ohnul podle předem připravené formy.
- I přes opakované dohady o patentování se Michael Thonet stal velmi úspěšným obchodníkem.
- Jedním z jeho výhodných rozhodnutí bylo přestěhování výroby na Moravu – roku 1856 do Koryčan a následně do Bystřice pod Hostýnem, kde měl k dispozici dostatek bukového dřeva.

Michael Thonet.
geb. 2. Juli 1796 – gest. 3. März 1871

Výroba sedacího nábytku z ohýbaných dílců

- Nejprodávanější židle světa se vyrábí stejně jako před 150 lety. Těžce. Přesně podle hesla jejího tvůrce Michaela Thoneta: ohnout, nebo zlomit!
- Výsledkem dřiny ohýbačů je thonetka č. 14 (dle pořadí v katalogu), nadčasová, elegantní židle, která se řadí mezi ikony designu.
- Je poskládaná z šesti dílů, je lehká, pevná, nadčasová a cenově dostupná. Oblíbil si ji například Charles Chaplin nebo Laurel a Hardy.

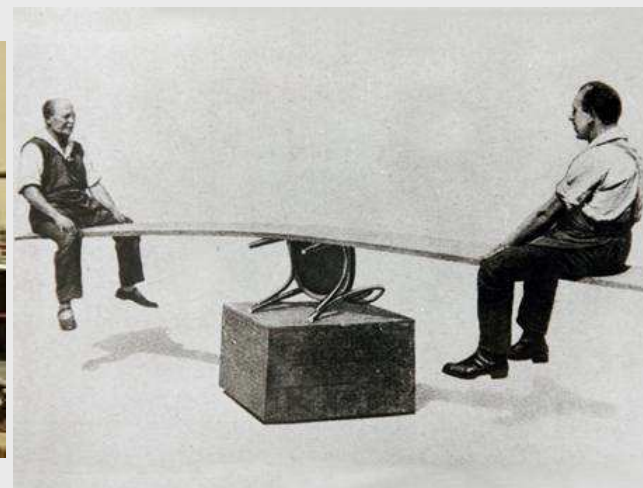

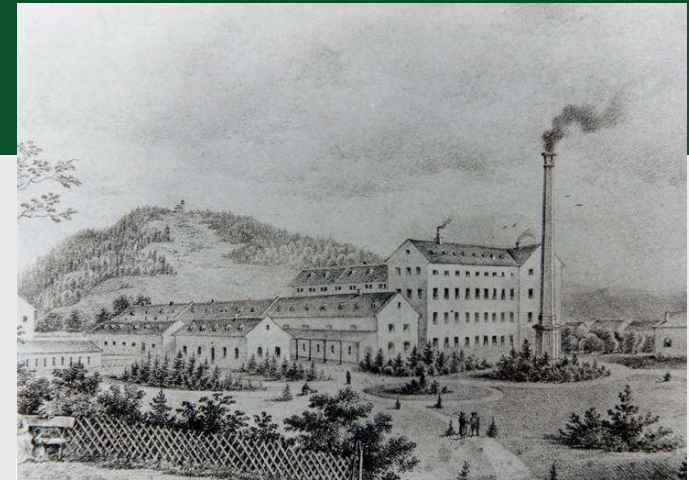

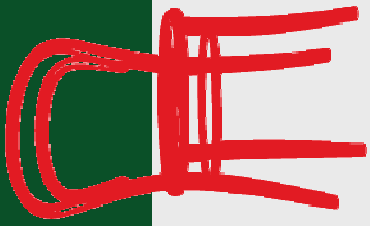
Výrobní proces

- Židle značky TON se stále vyrábí ručně – jinak to prostě nejde, žádný stroj nemůže zaručit dokonalé ohýbání, jednotlivé typy dřeva vyžadují různé zacházení.
- Dřevo se napařuje v peci, v níž je teplota vyšší než 100°C, po dobu 1-4h
- Masivní dřevo se připevní k formě svěrkami, ohýbat jej zvládnou dva ohýbači – dokážou ho ohnout až o 180°, prasknutí brání ocelové pásnice.
- Výsledky však za to stojí – díky tomu, že dřevo nemá přeřezaná vlákna je židle TON je v podstatě nerozbitná.

- Nejenže patří továrna v Bystřici pod Hostýnem k největším svého druhu v Evropě, pyšní se také nepřetržitou výrobou – nikde jinde na světě se nevyrábí ohýbaný nábytek tak dlouho, jako právě zde.
- Ale silný úpadek zdejší továrna zažila – za komunistické éry došlo k výraznému zhoršení kvality, z inovativní výroby se stala manufaktura.
- Dnes je ovšem firma Ton opět na vzestupu. V areálu firmy byla dokončena rekonstrukce Thonetovy vily z roku 1873
- Vila poslouží jako showroom a podniková prodejna, veřejnost si tu může prohlédnout úplný sortiment výrobků.

A-TON

Problémy současného trhu

- Zástupci firmy TON přiznávají, že prodej v zahraničí omezuje levný dovoz z Asie a také spořivost některých restaurací, kaváren, hotelů apod.
- Koupě levnějšího nábytku z měkčích dřevin se jim ale samozřejmě nakonec nevyplatí. Naštěstí stále existuje dostatek zákazníků, kteří sází na kvalitu.
- Firmě také velmi pomohl vstup do EU – svůj nábytek začali představovat na mezinárodních výstavách, kde získali nové kontakty.
- Nábytek firmy TON dnes můžeme najít ve čtyřiceti zemích světa, otevírají se nové podnikové prodejny v cizině (Maďarsko, Bulharsko).

Spolupráce s architekty a designéry

- Firemní stálicí je sice „stará dobrá Thonetka“, firma TON si je však vědoma, že právě výjimečný design je v dnešní době velmi podstatný. Navazuje proto kontakty s mladými architekty a designéry ze středních a vysokých škol, vyhledává zajímavé tvůrce.
- Nynějším předním designérem je pro ně Němec žijící v Benátkách Tom Kelley, který navrhl kolekci s názvem Tonster.
- Dalšími designéry, s nimiž firma spolupracuje, jsou třeba Mojmír Ranný či designové studio Olgoj Chorchoj a dále pak celá řada mladých designérů, Alexander Gufler, René Šulc, Eugenia Minerva, Mads. K. Johanson, Michal Riabič či Jaroslav Juřica.

Adolf Loos

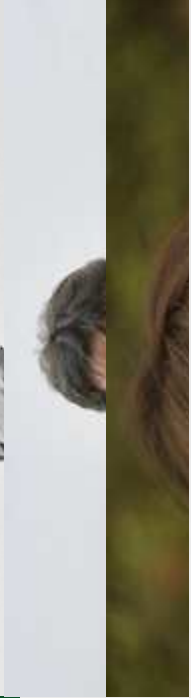
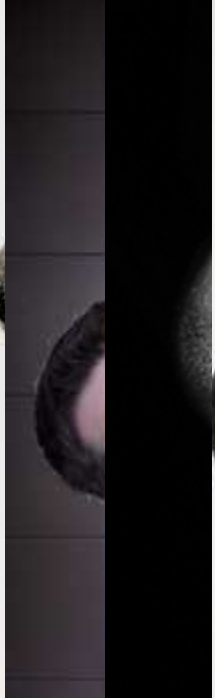
Gustav Siegel

Josef Hoffmann

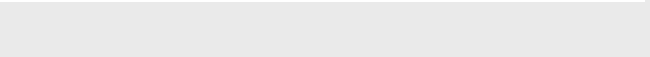

Andy Martin

Andy Martin – Thonet 2012
Rám – dva díly parou ohýbaného dřeva
Následné ruční úpravy a za pomoci CNC stroje

NOVI DECOR

Široký sortiment

- Velikým plusem je také to, že firma nabízí široké spektrum variant, vzorů čalounění aj.
- Vyrábí nejen židle, ale i barové židle, křesla, zahradní nábytek, věšáky, jídelní a konferenční stoly.
- Je možné si vybrat z různých odstínů moření dřeva, které může být dle libosti zákazníka kombinováno s látkami, kůží a ekokůží.
- Hlavní předností je ale stále ruční výroba, při níž může být nábytek propracováván do detailů, každý výrobek je proto jedinečný.

Tváření dřeva lamelováním

- Lamelové konstrukce = výlisky z vrstveného dřeva vznikají vzájemným slepením dýh (lamel) ve formách za působení tlaku a teploty.
- Při lisování se dýhy ohýbají působením tlaku matrice a patrice.
- Rozeznáváme rovinné a tvarové lamelování
- Tvarové lamelování je kombinací lisování s následným ohýbáním
- Uplatnění u dynamicky namáhaných dílců

Výhody

- Umožňuje výrobu dílců ve tvarech, kterých není možné dosáhnout jinými technologiemi
- Umožňuje využít sortiment dřevin, které nelze použít pro výrobu hranolků, možnost zpracovávat i méně kvalitní surovinu
- Při použití loupaných a krájených dýh dochází ve srovnání s ohýbáním masivního dřeva ke značným úsporám dřevní hmoty
- Nastavováním dýh lze vyrobit dlouhé dílce, aniž by se snížila jejich pevnost
- vrstvené ohyby se dají lépe stabilizovat než ohyby z masivního dřeva;
- Tenké lamely není nutné plastifikovat vůbec, tlustší (přes 3 mm) jen v malé míře.
- tvarově i konstrukčně v dané době byly tyto výrobky nejpevnější, přičemž však lehkostí a tvarem vynikali nad tehdejší typy, právě díky nové konstrukci vycházející z použití technologie

Nevýhody

- Výroba je náročnější z hlediska zařízení (lisy, formy, spotřeba lepidel a energie, VF generátory),
- dochází k rychlejšímu otupování nástrojů

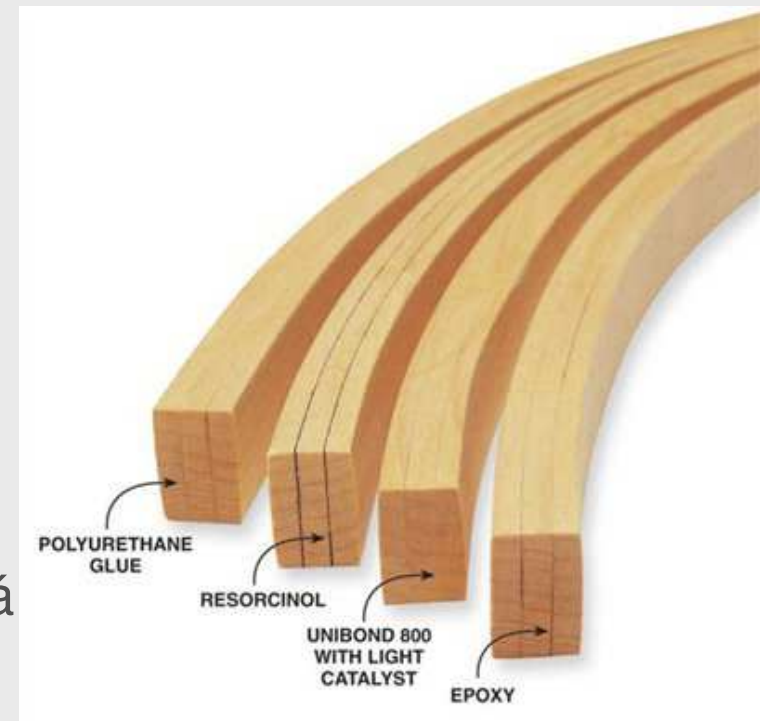
Lamely

- Nejpoužívanější dřeviny jsou buk, bříza nebo kombinace materiálů včetně kombinace lamela a masivní dřevo.
- z jehličnatých pak borovice, jedle, smrk
- pro vnější vrstvy se používají lamely vyšší kvality
- vysprávkování lamel má negativní vliv, obzvláště v místě ohybů
- se zvýšenou vlhkostí se dosahuje větších ohybů (vlhkost v rozmezí 6 až 10 %)
- tloušťka lamel od 0,7 do 2,5 mm

Lepidla

- kvalita lepeného spoje se výrazně podílí na kvalitě celého výrobku
- jednotlivé druhy se používají v závislosti na jejich pevnostních vlastnostech
- nánosy od 120 do 330 g/m³
- Pro lepení se používají močovinoformaldehydová, disperzní PVAC a polyuretanová lepidla
- Při použití UR lepidla se přidává technická mouka v poměru 1:4. Jako tvrdidlo se používá chlorid amonný.

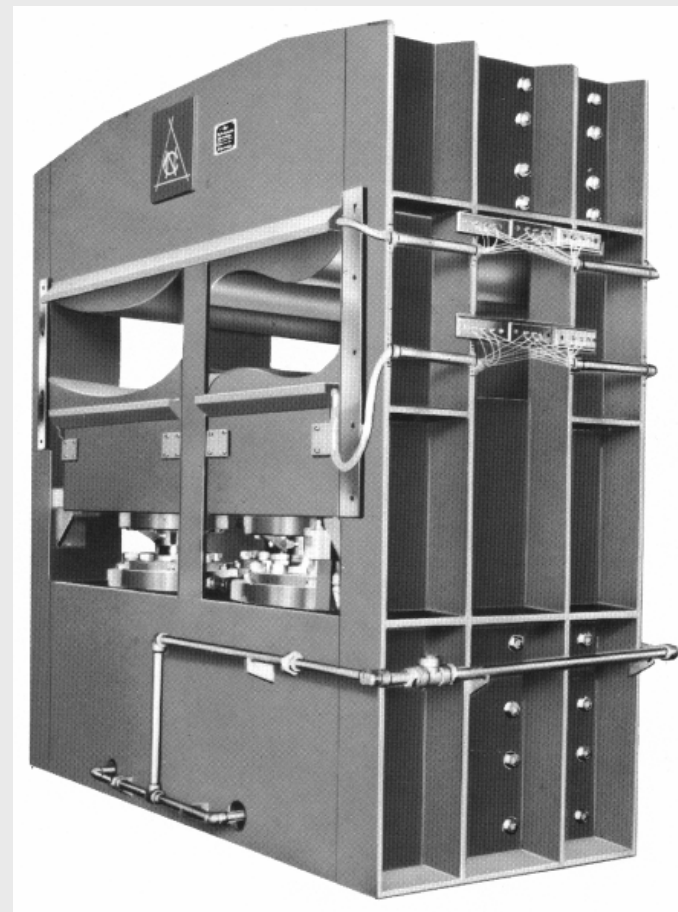

Tvarové lisování

- Lisování probíhá v hydraulických lisech (formách) za tlaku 1 až 1,5 MPa.cm⁻² a teplotě 100 až 140 °C.
- lisovací desky jsou v tomto případě tvarované
- tvarové lisování je proces tváření, ve kterém je umístěn materiál přímo do vytápěné kovové formy, pak je změkčen teplem a nucen, aby odpovídal tvaru formy
- lisy s tvarovanými lisovacími deskami se používají pro výrobu lamel z tvarovaných překližek a tvarovaných výlisků z vrstveného dřeva
- Výlisky se po vyjmutí z lisu klimatizují nejméně po dobu 48 hodin, v běžných dílenských podmínkách uložené na paletách.

Tvarové lisování

- spodní deska je pohyblivá a poháněná hydraulickými válci
- tvarové výhřevné desky jsou ocelové a mají kanálky pro průchod ohřívacího média nebo topné elektrická tělesa
- pohon je zabezpečen hydraulickým agregátem s nízko a vysokotlakým stupněm
- pro toto lisování se využívají také víceetážní lisy o 2 až 4 etážích

Jednoetážový lis s tvarovanými deskami

Tváření dřeva lamelováním

- Směrné technologické údaje pro výrobu tvarovaných výlisků z vrstveného dřeva:

tloušťka dýh (mm)	0,7 až 3 nejčastěji 1,2 až 1,5
vlhkost dýh (%)	6 až 10
nános lepicí směsi ($\text{g}\cdot\text{m}^{-2}$)	250 až 300
rychlost uzavírání lisu (s)	10
dosažení maximálního tlaku (s)	90 až 120
lisovací tlak (MPa)	1 až 1,5
doba lisování:	
- VF (s)	30 až 180
- kontaktní ohřev (s/1 mm tloušťky)	60

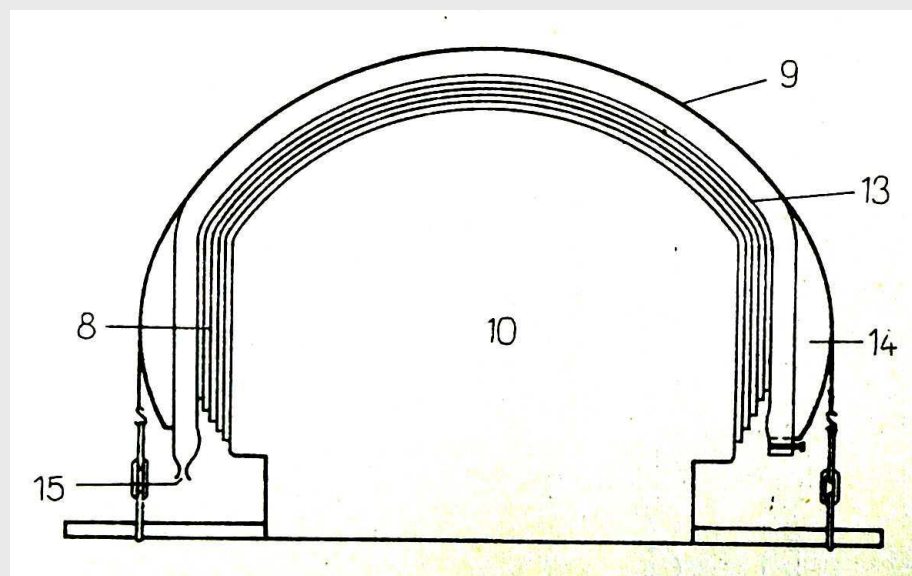
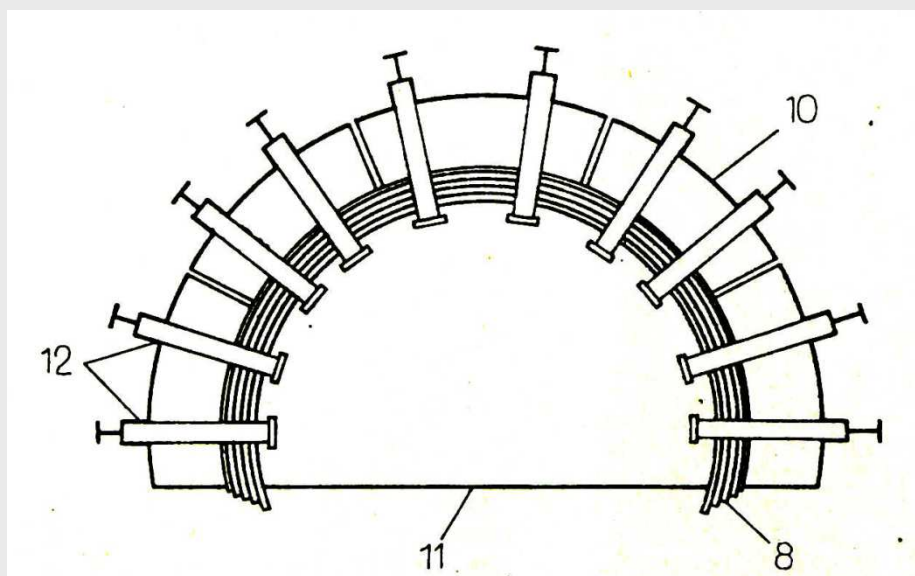
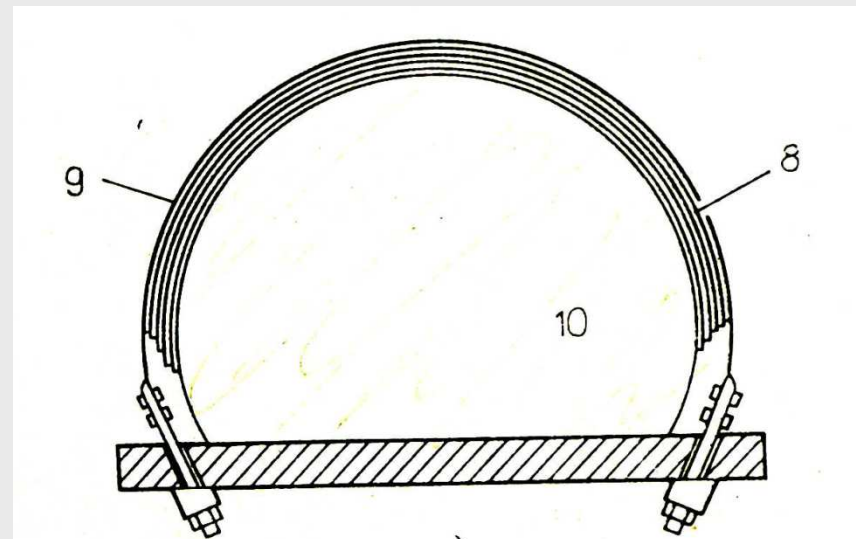
Tváření dřeva lamelováním

Lisování vrstvených dých

A – kovovým tažným pásem (pásnicí),

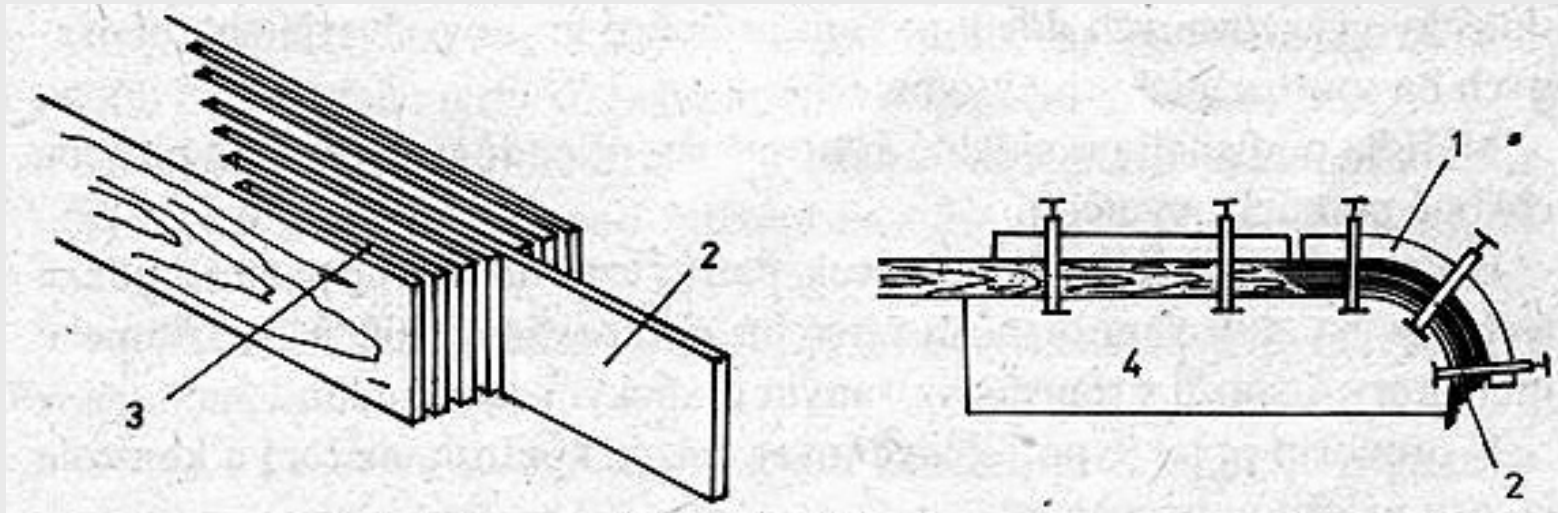
B – dělenými matricemi

C – vloženou hadicí a kovovým pásem

Tváření dřeva lamelováním

- Vrstvený ohyb zhotovený vloženými dýhami
  - 1 – matrice,
  - 2 – vložené dýhy,
  - 3 – zářezy,
  - 4 - tvárnice

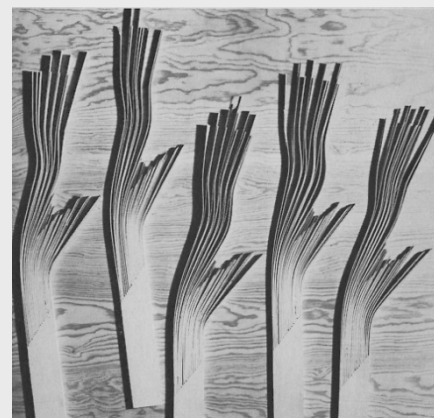
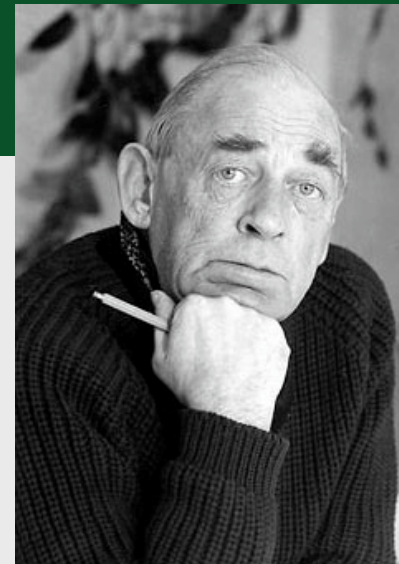
Tváření dřeva lamelováním

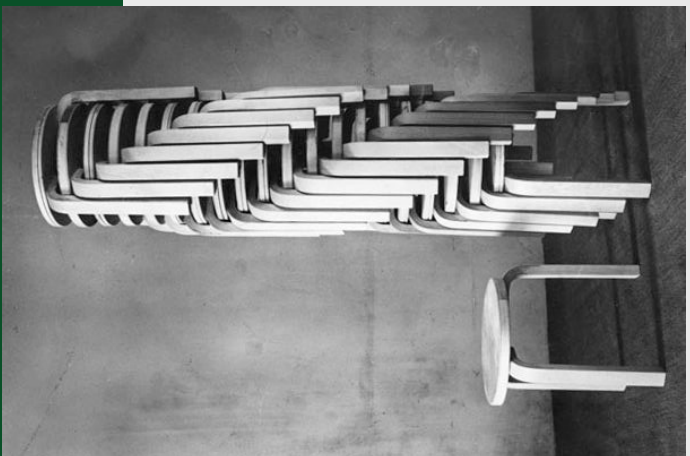
Směrný postup pro výrobu tvarovaných výlisků
Při výrobě tvarovaných výlisků postupujeme takto:

1. příprava souboru dých,
2. nános lepicí směsi,
3. sestavení souboru k lisování,
4. vložení souboru do formy (lisu),
5. uzavření lisu,
6. vytvrzování lepidla pod tlakem,
7. ukončení lisování (stabilizace bez ohřevu),
8. otevření lisu,
9. vyjmutí výlisku,
10. klimatizace.

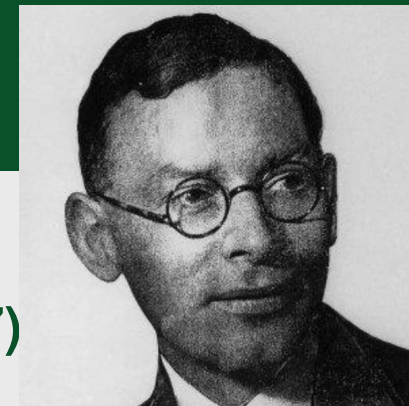

Alvar Aalto (Finsko, 1898 – 1976)

Gerald Summers (Velká Británie, 1899 – 1967)

Marcel Breuer (Velká Británie, 1902 – 1981)

Tom Raffield

Kim DoHoon

Marc Newson

Joseph Walsh

Joseph Walsh

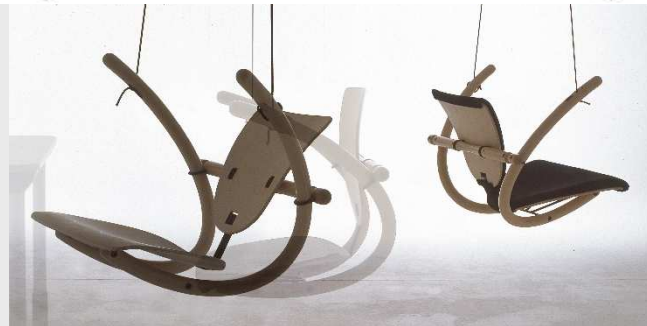

Jack Rogers Hopkins USA (1920-2006)

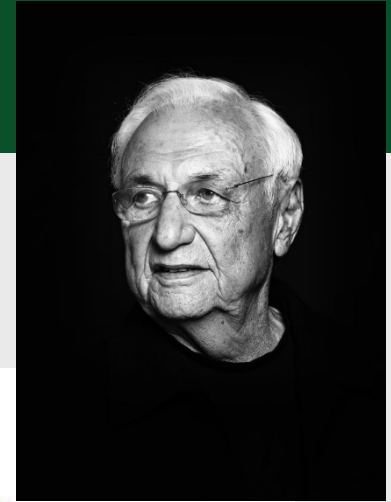

Peter Opsvik Norsko (1939)

Frank Gehry Kanada (1929)

Jan Waterston

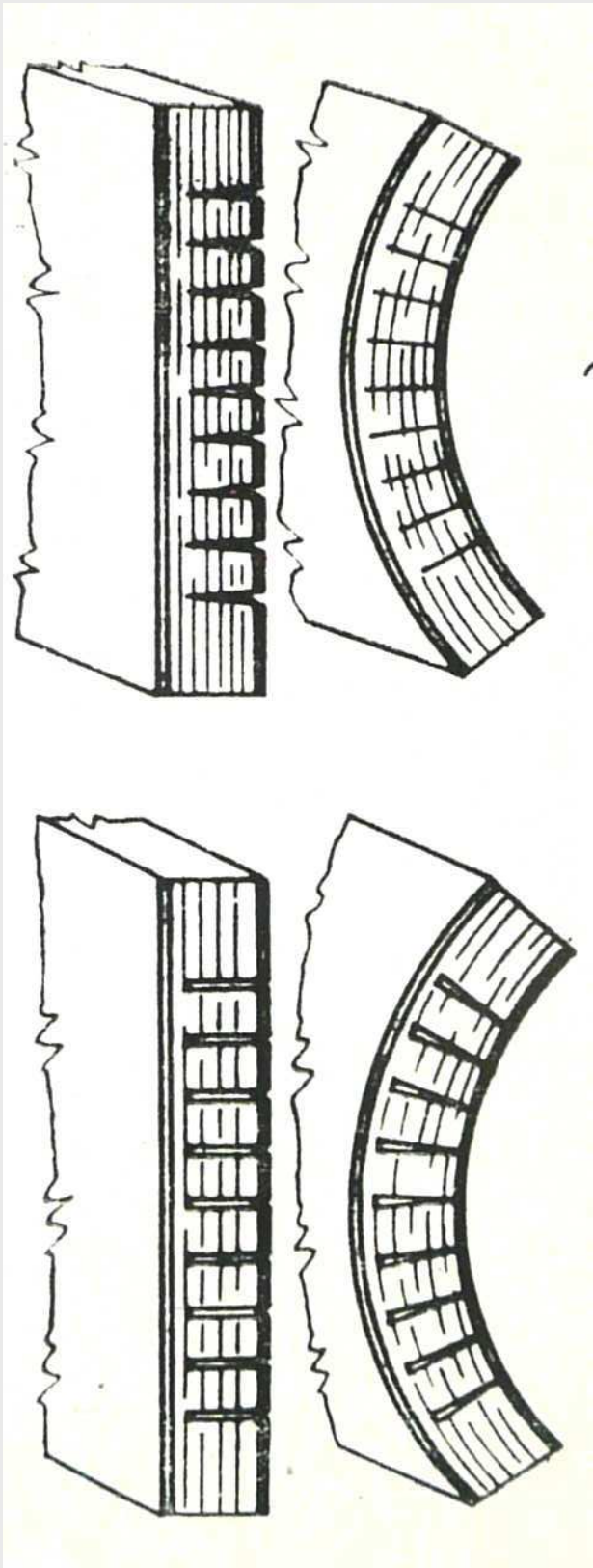

Prořezávané materiály

- Tvarové dílce lze vyrábět i jinými technologiemi, ale tento materiál určený k vytvoření ohybu prořezat příčně vzhledem k jeho myšlené rovině ohybu.
- Pro výrobu ohybů touto technologií se dříve používala zejména laťovka, překližka, ale také spárovka.
- Drážky se vytvářely buď jen z jedné nebo z obou stran na kotoučových pilách
- Takto prořezané materiály se skládaly k sobě drážkami, kdy se běžně mezi ně vkládal dýhový list, také vnější strany se při tvarovém lisování současně předýhovaly. K lepení se používaly klijy (kaseinové, glutinové, aj), kdy k vytvrzení docházelo za studena.

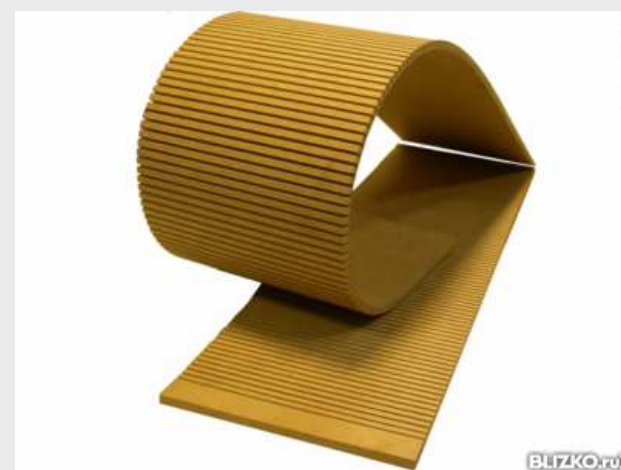
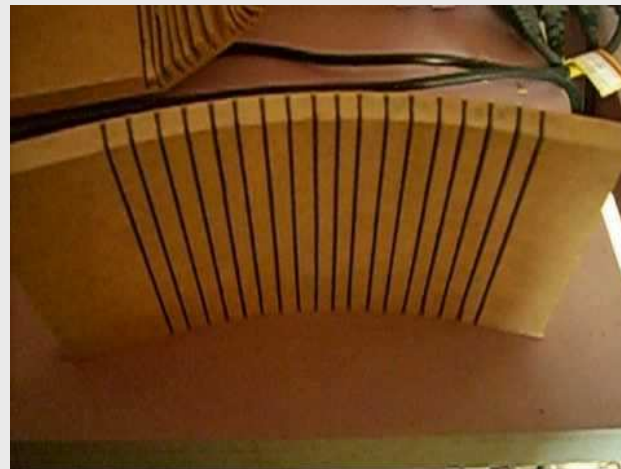
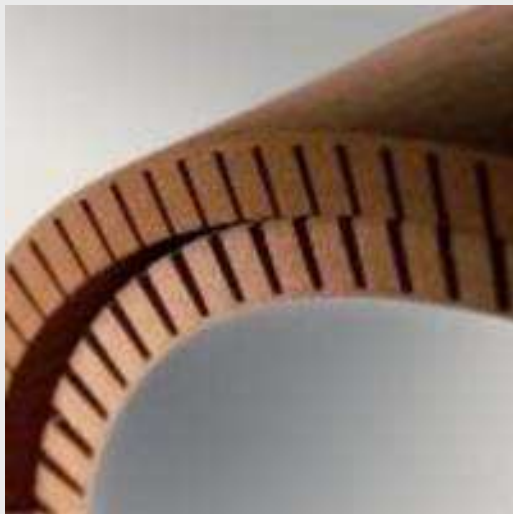
- Dnes se prořezávané překližované materiály nepoužívají, nahradila je prořezávaná MDF deska TOPANFORM.
- Tato vláknitá deska je prořezaná již od výrobce a vyrábí se v několika tloušťkách. Pro stabilizaci se používají syntetická lepidla.
- Prořezávané materiály jsou vhodné pro výrobu ohybů o větším poloměru zaoblení, ale je možné vytvořit i menší poloměry zaoblení
- Je-li potřeba vytvořit ohyb jen na části dílce, tak postačí prořezat jen potřebnou šířku pro vytvoření ohybu
- Drážky je možné vytvořit běžnými kotouči nebo konickými, což se projeví na uzavření drážky po vytvoření ohybu.

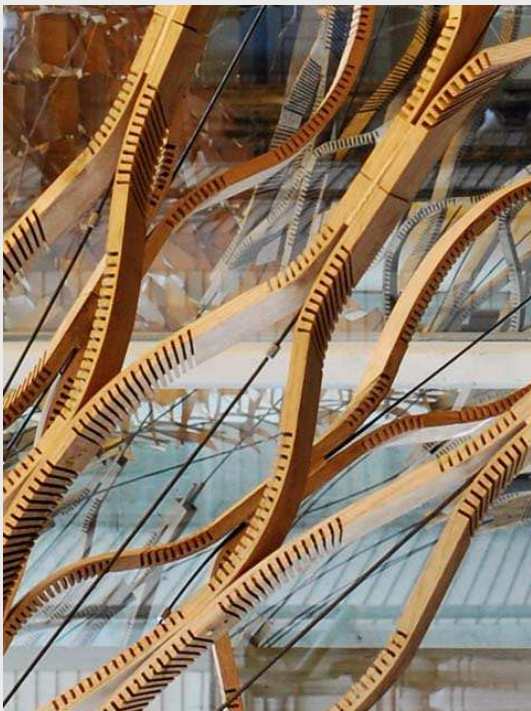
Prořezávaná MDF (TOPANFORM)

- **Příprava materiálu, formátování** vláknité desky s potřebnou nadmírou
- **Příprava lepicí směsi**, kdy dojde ke smíchání jednotlivých složek v potřebném poměru
- **Nanášení lepicí směsi**, je možné použít válcovou nanášečku tak jako u vrstvených materiálů.
- **Skládání souborů**, vláknité prořezávané desky se skládají drážkami k sobě, pokud tvarové výlisky mají být dýchované či opatřeny jinými krycími materiály, tak je nutné nanést lepicí směs na obě plochy a soubor složit i s nimi.
- **Tvarové lisování** probíhá v lisovacích formách, kde za působení tlaku, teploty a času dojde k vytvrzení lepicí směsi, která stabilizuje nový tvar udaný lisovacími formami.
- Při použití ohřevu je nutné dílec nechat jeden den **klimatizovat**

Topanform

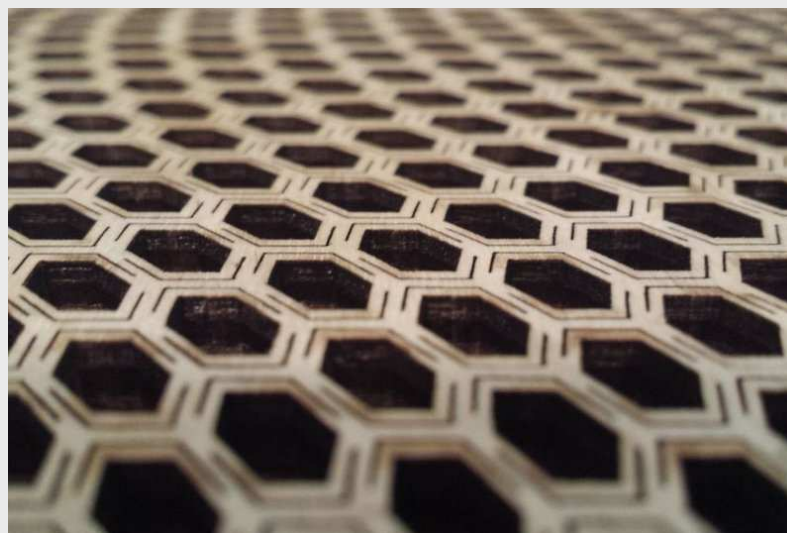
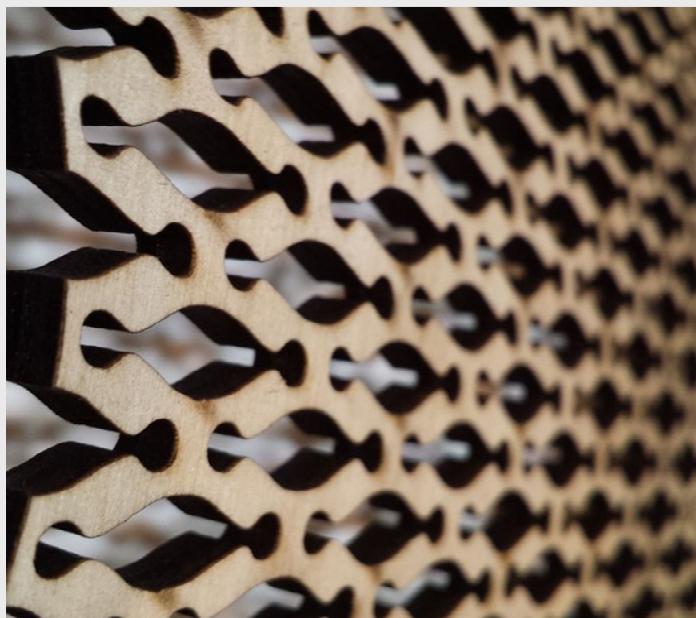
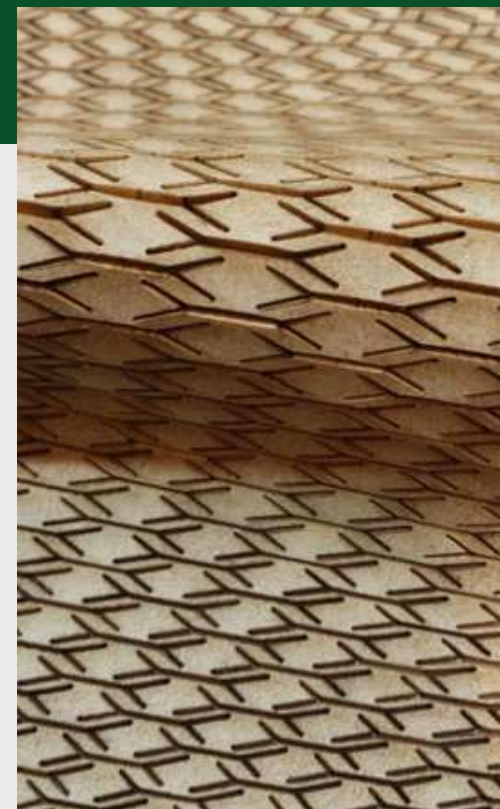

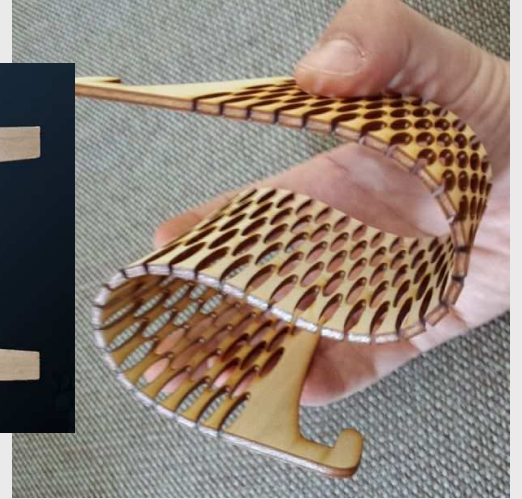
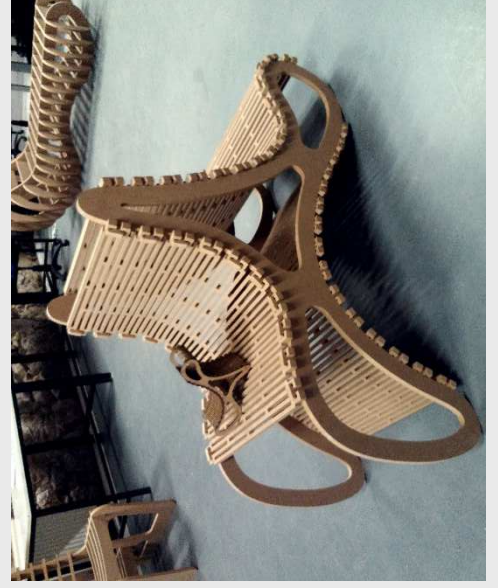
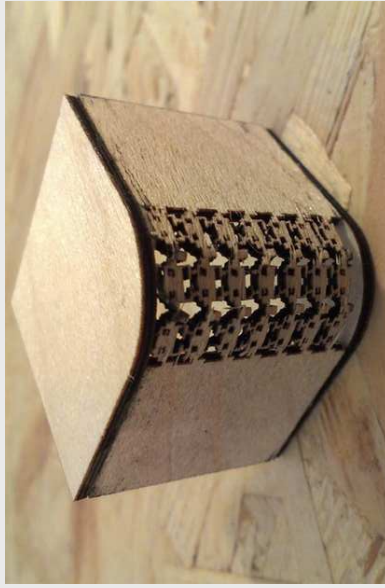

CNC ohýbání

Děkuji za pozornost